

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Vuorineuvos K. E. Ekholmin joulu- ja uuden vuoden tervehdys	1
Pastori Edvin J. Laurema: Suuren ilon juhla	2
Joulumietteitä	3
Voikan paperivaraston uusi osa valmistunut	4
Paperirullien parissa	6
Turpiinikammioissa työskennellään	12
Kymintehtaan paperivarasto harjassaan ..	14
Korkeapainevesisumuauto Voikan tehtaan palokunnalle	17
Marraskuista Voikkaata	18
Työntekijä, oletko työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassasi jäsen?	20
Kultamitalimies	21
Instrumentti-insinöörejä Kuusankoskella ..	21
Pitkäaikaisesti palvelleita	22
Merkkipäiviä	23

JUANTEHDAS:

50-vuotias rautahepo	26
Maatalouskerhotytöt	28
75-vuotias	29

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	29
--------------------	----

HÖGFORSIN TEHDAS:

Prototyypipaja	30
Työturvallisuuspäivä	31
Harrastustöiden näyttely	32
Merkkipäiviä	33

HALLAN TEHTAAT:

Muistelmia vanhasta Hallasta	34
Merkkipäiviä	36
Toimituksen tuolilta	36

KANSIKUVA:

Marraskuisen ensi lumen koristama joki- ja tehdasmaisema. Liittyy kirjoitukseen "Marraskuista Voikkaata" ss. 18—19.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.

Toimitussihteeri: A. Ylikangas.

Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman toimituksen lupaa kielletty

HYVÄT YHTIÖLÄISET

Päättymäisillään oleva vuosi on yhtiömme piirissä ollut ahkeran työn ja toiminnan aikaa. Puunjalostusteollisuuden markkinat ovat pysyneet suhteellisen vakaina ja tilauksia on ollut riittävästi. Yhtiömme muillakin tuotannonaloilla on voitu työskennellä normaaleissa olosuhteissa ja siten päästy toivottuihin tuloksiin. Tämä on todettava sitäkin suuremmalla tyydytyksellä, kun muistamme viime kesän vähävetisyyden ja voimapolun uhkan, jonka syksyn poikkeuksellisen runsaat sateet sittemmin kuitenkin karkoittivat.

Hyvät yhtiöläiset. Me kaikki tiedämme, mitä häiriytymätön tuotannollinen toiminta on meille merkinnyt. Ensinnäkin olosuhteet ovat olleet senlaatuiset, että meille kullekin on tarjoutunut tilaisuus tuottavaan hyödylliseen työhön. Tämä puolestaan on antanut elämällemme varmuutta ja levollisuutta, jota tämän rauhattoman ja rikkinäisen aikamme ihminen niin kipeästi kaipaa. Eikä työn tuottama tyydytys ole rajoittunut vain meihin itseemme ja yhtiömme piiriin, vaan on monin tavoin heijastunut ympäristöömme. Olemme siten olleet hyödyllisenä ja rakentavana voimana yhteiskunnassamme.

Tämän vuoden aikana yhtiömme on myös mahdollisuuksiensa mukaan koettanut luoda entistä parempia edellytyksiä vastaiselle tuotannolliselle toiminnalleen. Tuotantokoneistoa on voitu uudistaa, ja monta uutta rakennusta on noussut tehdasalueillemme. Tämä vilkas rakennustoiminta on niin ikään tarjonnut työmahdollisuuksia tehdasseutujemme väestölle ja siten osaltaan ylläpitänyt työllisyyttä. Oman kortensa rakennusrintamalla ovat kantaneet kehoon myös uutterat omakotirakentajamme, joiden saavutuksista meidän on syytä suuresti iloita.

Tämän työntäyteisen vuotemme hiljentyessä pian joulunpyhiksi kiitän teitä kaikkia, hyvät yhtiöläiset, hyvin ja uutterasti suoritetusta työstänne ja toivotan teille siunauksellista joulurauhaa. Alkakoon uusi vuosi onnellisissa merkeissä. Lämmin joulu- ja uudenvuoden tervehdykseni myös suuren yhtiöläisperheemme ikäpolvelle, eläkeläisillemme.

K. S. Lehtinen

Suuren ilon juhla

"Tottumus on toinen luonto", näinhän sanotaan suomalaisessa sananlaskussa. Tottuminen on erinomainen asia. Se on suorastaan välttämätöntä. Työ käy siihen totuneelta vaivattomasti. Työnteossa säästetään sekä aikaa että arvokasta ihmisvoimaa. Vieläpä työntekijän ansiot kohoavat, hänen kodissaan elintaso nousee, ja hän säästyy monilta työntekoon sisältyviltä tapaturmilta.

Mutta tottumisella on myöskin omat varjopuolensa. Työ menettää mielenkiintonsa. Se alkaa maistua "puulta". Lääkärit väittävät potilaiden tottuvan lääkkeisiin. Silloin lääkkeiden teho heikkenee ja potilaan paraneminen hidastuu tai pysähtyy kokonaan. Se saatataa käydä kohtalokkaaksi.

Omatessamme hyvän terveyden unohdamme helposti siihen sisältyvän suuren Jumalan lahjan. Kun menetämme terveyden, osaamme antaa sille kuuluvan oikean arvon.

Onnelliseen kotiin ja perhe-elämään liittyy perustekijänä näkymätön Jumalan rikkaus. Milloin tällainen koti särkyy, avautuvat perheenjäsenten silmät tavallisesti näkemään jo menetetyn aarteiden. Mutta usein — liian myöhään.

Voimmepa tottua hyvään elintasoon, niin että olemme tyytymättömiä, vaikkei meiltä puutu mitään tarpeellista.

Tottuminen sokaisee silmämme!

Me saatamme tottua myös jouluun, niin ettemme huomaakaan sen suurta sisältöä. Lähestyvän joulun kiire — ei sen sanoma — tempaa meidät pyörteisiinsä. Liike- ja teollisuuselämässä joulumarkkinoiden onnistuminen hallitsee mieltä. Kotielämän piirissä joulun moninaiset valmistelut vaativat itselleen ajan ja voiman. Sitten itse joulu menee ohitsemme kuin varkain.

Joulun mentyä kysymme itseltämme: "Mitä joulu minulle antoi?" Pövestämme löydämme vastauksen: "Jäin ilman joulun suurta ilosanomaa."

Kuulu taidemaalariimme Albert Edelfelt on maalannut jouluaiheisen taulun: Enkelien ilmestyminen paimenille. Ennenkuin hän on voinut maalata tämän vaikuttavan luomuksen, on hänen täytynyt eläytyä ensimmäisen jouluyön valtavaan tapahtumaan lähes yhtä voimakkaasti kuin Beetleheimin paimenet.

Kun katselee tuota taulua, huomaa, että enkelin ilmestyminen yöllisellä taivaalla on täydelleen

vallannut noiden kokeneiden ja pelottomien paimenien katseet. Heidän silmänsä näkevät vain yhden — joulun suuren sanoman tuojan.

Entä heidän korvansa? Mitä ne kuuntelevat? Ne ovat terästyneet vastaanottamaan sanoman: "Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra." Tämä sanoma painui lähtemättömästi heidän sieluunsa. He eivät koskaan unohtaneet joulun sanoman sisällystä.

Suuri ilo täytti karskien miesten sydämet. Raamattu kertoo, että käytyään katsomassa Jeesus-lastaa "paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet".

Tämä joulun suuri ilosanoma on meille — tämän lehden lukijoille — sama kuin paimenille. Sen sisälllys ei ole vanhentunut eikä hiukkaaakaan pienentynyt.

Ensimmäisenä jouluna Jumala lähetti oman Poikansa myös sinua ja minua varten. Ilman Vapahtajaa emme selviä Jumalan edessä.

Tänä jouluna Jumala tahtoo tämän suuren ilosanoman tehdä meille henkilökohtaiseksi asiaksi. Hiljentykäämme paimenten tavoin vastaanottamaan se omalle kohdallemme. Silloin se kohtaa meidät uutena — ei totunnaishenä — ja panee sydämemme kiittämään ja ylistämään Jumalaa.

Edvin J. Laurema

Joulumietteitä

Työnteollemme teollisen tuotannon palveluksessa on tunnusomaista ehdoton säännönmukaisuus. Elämme ja teemme työtä tarkan aika-tilan sanelemalla tavalla. Tämä johtuu siitä, että kaikkien meidän ponnistelumme tähtäävät joko välittömästi tai välillisesti samaan päämäärään: jatkuvaan ja tulokselliseen tuotantoon. Ja tämä on mahdollista vain siten, että turpiinit, generaattorit, hioma- ja paperikoneet pyörivät ja selluloosan keitto jatkuu taukoamatta monien muiden laitteiden seurattessa näiden isosten esimerkkiä. Koneiden automaattisuudesta huolimatta on ihmisen valppaan silmän ja taitavan käden aina oltava tarkkailemassa ja ohjaamassa niiden käyntiä. Tällä tavoin on meidän työmme alistettu määrättyyn rytmiin, josta ei käy poikkeaminen. Sunnuntaiseisauksin on tavallaan näennäinen, sillä silloin koneita hoivailaan ja kunnostetaan, jotta uudesta työviikosta selvittäisiin kaikella kunnialla.

Kun asian laita on näin, niin sitä merkittävimmiksi tapauksiksi muodostuvat tehtaittemme elämässä vuoden muutamat suuret pyhät, jolloin koneet todella pysähtyvät ja tuosta tauosta muodostuu parin kolmen päivän pituinen. Joulun on tehtaiden vuotuisessa kierrossa näistä pyhistä suurin ja arvossapidetyin, niin kuin se on sitä meille ihmisillekin. Silloin laskeutuu täydellinen hiljaisuus tehtaiden ylle. Jos se tapahtuisi tavallisen arkisuuden keskellä, tuntuisi se oudolta, ehkä pelottavaltakin. Me tiedämme sen kuitenkin johtuvan joulusta, ja siksi se on omiaan vain nostattamaan meissä joulutunnelmaa. Se on ikään kuin joululahja meille teollistuneen ajan ihmisille.

Mutta vaikka tehtaot hiljentyvät, niin tuon tehdasjoulun keskeltä alkaa pian kuulua toisenlainen ääni. Se on kosken kohinaa. Voimalaitoskin on jouluna kylläinen, eikä välitä kaikesta vesipaljoudesta. Siksi patoluukut avataan ja koski ryöpyy valloillaan juhlistaen siten

musiikillaan joulutunnelmaa. Kosken partaalla jouluyön pimeyteen kietoutunut tehdas on vaipunut syvään uneen. Vain porttivahdin kopista tuikkiva joulukuusi ilmoittaa, ettei tehtaalainen ole hyljännyt tehdastaan tyystin jouluyönäkään.

Pimentyneiden tehtaiden vastapainona loistavat joulupalot sitä kirkkaammin kodeissa. Jouluhan on ennen kaikkea kodin juhla. Pitkienkin matkojen takaa matkataan jouluna lapsuuden kotiin tai sukulaisten luo, jos se vain on mahdollista. Kodin piirissä joko riemuitsevan lapsijoukon keskellä tai aikuisten kesken hiljaisemmin äänenpainoin virittäytytään vastaanottamaan joulun sanomaa. Se ei aina ole ehkä niin tietoistakaan, mutta joulun taikapiiriin joutumista tuskin kukaan voi välttää.

Tehdasseutujemme kotien joulunvietossa on varmaan jäljellä vielä jotakin oikeasta vanhasta joulusta. Paljon on tietysti vaipunut unhoonkin. Vain vanhan polven muistoissa elävät vielä pitkät kirkkomatkat maalaispitäjien joulukirkkoihin. Jo kauan aikaa on tälläkin suurella tehdasseudulla ollut "kirkko keskellä kylää". Monet kansanomaisina perinteinä polvesta polveen säilyneet joulutavat ovat joutuneet unohduksiin, ja nykyajan äänekäs ja aineellinen joulu on tunkeutunut luonnollisesti kaikkialle. Olemme siis samanaikaisesti sekä rikastuneet että "köyhtyneet". Mutta sittenkin on havaittavissa eroa kaupunkilaisten ja tehdasseudun kodin joulun välillä. Tehdasseutu on yhä säilyttänyt joitakin maalaisia piirteitä. Kaikki kaupungin houkutukset ja kiireet eivät ole päässeet iskeytymään sen maaperään. Kodit eivät ole sulloutuneet monikerroksisiin kivikortteleihin, vaan ovat hajallaan luonnon välittömässä läheisyydessä. Koti on edelleen perheen keskipiste ja se pyritään säilyttämään omana valtakuntanaan, jossa kodille kuuluvia tärkeitä tehtäviä voidaan menestyksellisesti vaalia. Sellaisessa kodissa loistavat joulun valotkin kirkkaina ja lämpiminä.

Vasemmalla: 163 metrin pituinen tiilinen paperivarasto on tyylikäs rakennus.

Viereisellä sivulla: Paljon paperia huolellisesti pinkattuna. Ylhäällä yleiskuva nähtynä nosturin ohjaimosta. Alakuvassa varaston uutta osaa, joka hohtaa valoisuuttaan. Arkkitehtoonisessa linjakkuudessaan ja tasapainoisuudessaan juh-lava sali.

Voikan paperivaraston uusi osa valmistunut

Viime vuosien suurin uudisrakennustyömaa Voikkaalla on ollut paperitehtaan paperivaraston laajentaminen. Tämä rakennussuunnitelma periytyy aina 1930-luvun puolivälistä, jolloin Voikan paperitehtaan suuri uudistus- ja laajennusohjelma toteutettiin. Jo silloin otettiin huomioon, että paperivarasto voitaisiin vastaisuudessa laajentaa tehtaan editse kulkevaan tiehen saakka samaan linjaan rakennuskonttorin ja varaston päätyjen kanssa. Nytemmin tämä suunnitelma on toteutettu ja varasto rakennettu täyteen mittaansa.

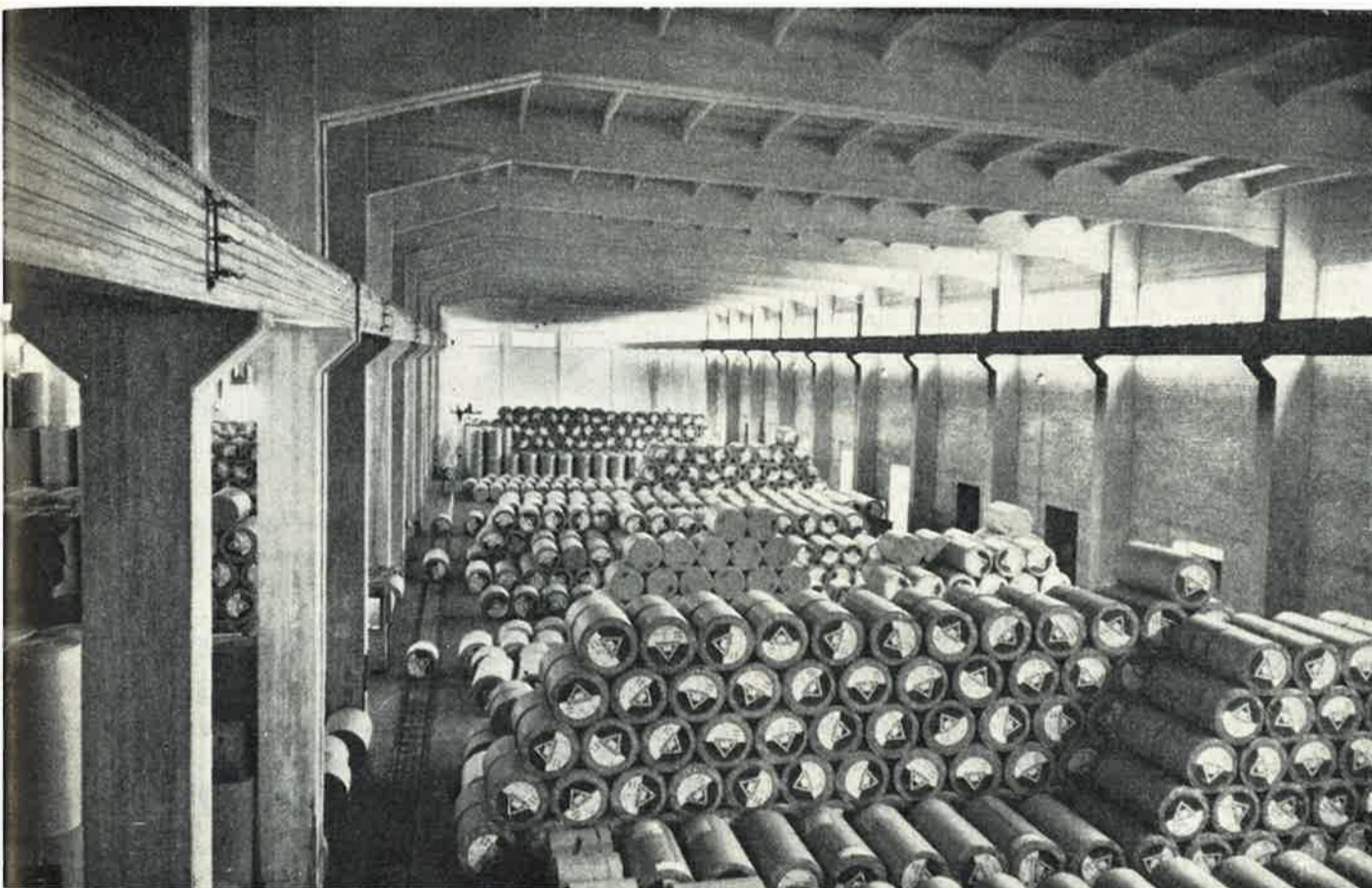
Laajennustyöt pantiin alulle lokakuussa 1952, jolloin ryhdyttiin suorittamaan koko uuden osan betonipaalutusta. Sen sijaan muu rakennustyö tapahtui kahdessa osassa. Ensimmäisen puoliskon kehärakenteen laudoitus ja rauditus tehtiin välittömästi seuraavan talven kuluessa. Betonin valuun päästiin huhtikuussa ja muuraustöihin kesäkuussa 1953. Saman vuoden syyskuun loppuun mennessä oli tämä osa valmis ja voitiin ottaa käyttöön. Toisen puoliskon rakennusohjelman toteuttamisessa noudatettiin vuotta myöhemmin samanlaista aikataulua ja varaston lisärakennus saatiin kokonaisuudessaan valmiiksi tänä syksynä. Tällaisen jaksottaisen rakennusohjelman avulla voitiin työtilaisuuksia jakaa talvikuukausienkin ajaksi, jolloin rakennustoiminta yleensä on hiljaisempaa.

Uudisrakennukseen käytettiin tiiliä 250.000 kpl., betonia 1.500 m³ ja terästä 160 tonnia. Varaston kuutiotilavuus kasvoi 32.000 m³:llä, joten

tämän 163 metrin pituisen ja 43 metrin levyisen yhtenäisen varastosalin kokonaistilavuus on nyt kaikkiaan 89.000 m³. Tyyliältään uusi osa liittyy saumattomasti vanhaan osaan. Rakennuksen yläosassa lähellä katonrajaa kiertää ikkunarivi, ja kummallakin pitkällä sivulla olevat lastauslaiturit ulottuvat päästä päähän. Harjakatto on loivasti viettävä ja rakennus tekee valtavasta koostaan huolimatta sopusuhtaisen vaikutelman ja sulautuu kauniisti tehdaskompleksin yleiskuvaan. Varaston sisäseinät ja katto on kalkittu valkoisiksi ja lisäävät siten varastosalin valoisuutta.

Tähän maamme suurimpaan paperivarastoon voidaan tarkkaan laskien varastoida 13.500 tonnia paperia, mikä vastaa tehtaan lähes puolentoista kuukauden tuotantoa. Tämä maksimimäärä on kylläkin tavallaan vain teoreettinen luku, koska varaston täyteen ahtaminen tekisi työskentelyn siellä vaikeaksi. Sen tähden ei voidakaan käyttää kaikkea varastotilaa hyväksi. Joka tapauksessa paperivarasto nyt suoritettun 50-prosenttisen laajennuksen jälkeen tekee paperin varastoimismahdollisuudet suorastaan ihanteellisiksi, ja varasto täyttää tehtaan tarpeen mahdolliset vastaiset laajennuksetkin huomioon ottaen.

Pahin pullonkaula paperin varastoimisessa ja lähettämisessä sattuu helmi—huhtikuun aikoihin, jolloin Kotkan satama on usein jäästeiden takia suljettu ja paperi on kuljetettava aina

Hankoon ja Turkuun saakka. Silloin on oma varasto täytynyt ja lisäksi on täytynyt turvautua avosatomien vuokravarastoihin. Ne eivät kuitenkaan aina vastaa paperin varastoimiselle asetettavia vaatimuksia ja lisäksi moninkertaisen käsittelyn johdosta paperirullat saattavat rikkoutua. Nytemmin tästä vuoden kriisikaudestakin selvittää entistä paremmin, kun laajennettu varasto on tehnyt mahdolliseksi huomattavasti suuremman paperimäärän varastoimisen tehtaan oman katon alle.

Aikaisemman kahden silta-nosturin lisäksi on varastoon hankittu kaksi uutta, jotka on toimittanut Kone ja Silta. Nostureita asennetaan parhailaan.

PAPERIRULLIEN PARISSA

Kun haluamme saada havainnollisen kuvan nyky-aikaisesta, pitkälle koneellistetusta ja rationalisoidusta teollisuudesta, ei meidän tarvitse mennä merta edemmäksi kalaan, esimerkiksi johonkin suuren maailman autotehtaaseen. Omissa kotoisissa tehtaisamme näemme tuon aikakaudellemme tunnusomaisen näytelmän: koneiden säännöllisen ja nopean vauhdin, eri työvaiheiden saumattoman liittymisen toisiinsa ja sellaisen tuotannollisen tuloksen, jollaisesta tehtaittemme perustajat ja alkuaikojen tehtaalaispolvi eivät olisi osanneet uneksiakaan.

Voikan paperitehtaan suuri konesali on tuollainen moderni teollisuuden näyttämö. Vinhaa vauhtia etenee massarata koneen silinterejä kohti, muuttuu muutamassa hetkessä paperiksi ja kiertyy koneen toisessa päässä jättiläismäiseksi rullaksi. Samanlaisella vauhdilla jatkuu paperin kulku kalanteri- ja rotatiokoneissa. Suuren rullan muututtua rotatiokoneessa tilaajan sanelemien määräysten mukaisiksi pienemmiksi rulliksi jatkuu niiden matka vaa'an kautta pakkaamoon. Saatuaan moninkertaisen, vahvan suojapaperin ympärilleen ja asianmukaiset etiketit sekä salakieleltä vaikuttavat numerot ja kirjaimet tunnukseksi kieräytetään rullat poikittaissuuntaan kulkevalle lattiakuljettimelle, joka vie ne seinässä olevan, huovalla peitetyn oviaukon kautta paperivaraston puolelle.

Tuote on nyt valmis ja asianmukaisesti pakattu, mutta olisi erehdys luulla, että paperirullan vaiheisiin liittyvät ongelmat olisi valmistajan osalta kokonaisuudessaan ratkaistu. Tuo hetki on todellisuudessa vasta silloin, kun rulla on onnellisesti vientisatamassa ja laivan ruumassa. Tähän viimeiseenkin näyttökseen liittyy monia työvaiheita, jotka ovat ominaisia nykyaikaiselle teollisuudelle. Muistakaamme, että on kysymys suurista paperimääristä. Pitkin vuorokautta soluu paperirullia varastoon — noin 400 tonnia paperia monenkokoisissa ja -merkkisissä rullissa. Ota niistä selvä, varastoi sopivalle kohtaa, pinkkaa odottamaan lastausvuoroa ja pidä huoli siitä, että päivän lähetysmääräykset tulevat täytettyä! Siinä muutamain sanoin hahmoiteltuna ohjelma, josta varaston miesten on selvittävä.

Seuratkaamme paperirullien vaiheita ja työntekoa tässä suuressa, valoisassa varastossa. Lattiakuljetin, joka ulottuu uuden osan päätyseinään saakka, pysähtyy vain ruokailu- ja kahvitaukoina. Muulloin se on alituisessa liikkeessä kuin tavaratalon liukuvat por-

taat liikkeen aukioloaikana. Rulla saisi siinä kyydin varaston peräseinään saakka, mutta sitä ennen se kuitenkin rullapojan ohjaamana löytää tiensä oikealle paikalleen. Mauno Jermilä, joka on muutaman vuoden ajan hoitanut tätä tehtävää, kertoo meille työstään. Pakkaamo ilmoittaa rullalajin muuttumisesta siten, että pakkaajat asettavat kuljettimelle kaksi rullaa vieretysten. Silloin on rullapojan riennettävä niitä vastaan, vilkaistava lajimerkkejä ja ratkaistava, millä kohtaa varastoa rullat kieräytetään pois kuljettimelta. Myös pakkauslistan avulla hän kykenee seuraamaan tilanteen kehitystä. Rullapoika ei saa hetkeksikään jättää näköpiiristään kuljetinta, sillä jos rullat pääsevät tulemaan yli niille varatun paikan, saattaa siitä aiheutua sekaannusta rullia myöhemmin käsiteltäessä. Rullapoika vierittää rullat lattiaa myöten säännöllisiin riveihin, mutta pinkkaaminen ei sen sijaan kuulu hänen tehtäviinsä. Toisinaan saattaa rulla olla kuljettimella vinossa asennossa, eikä menekään kuljettimelta poistettaessa tarkoitettuun suuntaan. Silloin rullapoika käyttää apunaan kätevää työvälinettä kalkkua, jonka avulla hän kykenee käsittelemään monisatakiloista rullaa vaivattomasti. Haastateltavamme kertoo, että ajan mittaan silmä kehittyy jo kaukaa erottamaan, mistä rullista on kulloinkin kysymys. Hetkessä on selvillä rullien pituus, tilaaja ja muut tarvittavat tuntomerkit, jotka vaikuttavat rullan sijoittamiseen varastossa. Täten työ sujuu automaattisesti samassa tempossa kuin rullatkin saapuvat pakkaamon puolelta.

Keskustelumme aikana on lähellä katonrajaa kulkeva nosturi mennä jyristänyt muutaman kerran yläpuolellemme. Käytämme tilaisuutta hyväksemme ja kiipeämme nosturiin, josta tämä valtava varasto näkyy kaikessa komeudessaan: paperirullia ladottuina pystyyn toistensa päälle ikään kuin jyrkänä pylväseinämänä, toisia taasen makuullaan joko yhdessä tai useammassa kerroksessa. Suomen vientipaperin sini-valkoiset kuusiaiheiset tunnukset ja punaiset, keltaiset ja valkoiset kylkilaput, joissa kielletään koukkujen käyttö rullia lastattaessa ja purettaessa, antavat värikkyyttä tälle merkillisen näköiselle paperirullavuoristolle.

Kiipeämisemme yläilmoihin maksaa vaivan. Komean näkymän lisäksi saamme nosturinkuljettaja Niilo Joutjärveltä oivallisen oppitunnin. Hän on käyttänyt tätä nosturiansa jo vuodesta 1936 lähtien eli siitä saakka, kun se asennettiin varastoon.

Ajamme "raanalla", niin kuin varaston kotoisella kielellä nosturia nimitetään, varaston keskivaiheille. Pyörät kolisevat ja pieni ohjaamo tärisee. Muistuu mieleen entisajan lyhyt kolmannen luokan matkus-

Nosturinkuljettaja Niilo Joutjärvi lähdössä tikkaita myöten yläilmoihin nosturinsa ohjaamoon.

tajavaunu. Perille tultuamme aloittaa Joutjärvi yhdessä "etelän porukan" — varaston eteläisellä sivustalla työskentelevän lastausryhmän — kanssa lastaus-työt. Tarkkailemme hänen työtään. Nosturinkäyttäjän on hoidettava samanaikaisesti kolmea ohjauspyörää. Yksi kuljettaa nosturia edestakaisin palkkien päällä olevia kiskoja myöten, toinen säätää nosturin runkoa myöten kulkevan kelkan eli "kissan" liikkeitä ja kolmas nostaa ja laskee kelkkaan kiinnitettyjen teräsliinojen päässä olevia nostolaitteita ja niihin kiinnitettyä paperirullaa. Eri aikoina suoritettuina nämä liikkeet ovat tietenkin yksinkertaisia, mutta käytännössä jokainen näistä kolmesta liikkeestä tapahtuu tavallisesti yhtäikaa ja kaiken lisäksi tämän samanaikaisesti kolmeen suuntaan tapahtuvan liikkeen täytyy olla tarkoin harkittu. Rulla on laskettava varovaisesti lattialle tai lastauskärryille ja vuorostaan pinkattaessa täsmälleen omalle paikalleen toisten rullien päälle. Huolellisuudesta huolimatta työssä tulee olla vauhtia, jotta lastaus sujuisi reippaassa tahdissa. Siitä huolimatta rullia on kohdeltava varovaisesti, sillä ne eivät saa rikkoutua. Nosturinkuljettajan on koko ajan pidettävä mielessään paperipinon päällä ja lattialla työskentelevät lastaa-

jat. Heidän työturvallisuuttaan ei saa hetkeksikään unohtaa. Siksi nosturinkuljettajan katse onkin samanaikaisesti keskittynyt sekä rullaan että lastaajiin ja nosturin käyttöä ohjaavat liikkeet tapahtuvat aivan vaistomaisesti.

Parhailtaan on pitkien rullien lastaus käynnissä. Ne on pinottu pystyasentoon päällekkäin neljään kerrokseen. Yksi miehistä on pinon päällä ja asettaa nosturin "hirttosilmukan" rullan ympärille. Rullaa nostettaessa silmukka kiristyy ja 800-kiloinen rulla on tuota pikaa alhaalla oviaukon vieressä. Käräymies ja hänen kaksi apulaistaan asettavat työntökärret pystyasentoon rullan viereen ja nopealla yhtäikaa tapahtuvalla potkaisulla he työntävät kärreiden päässä olevan terämäisen levyn rullan alle keikauttaen samalla kärret työntöasentoon. Reipas työntö ja kallistus vaunussa ja niin rulla on jälleen pystyasennossa.

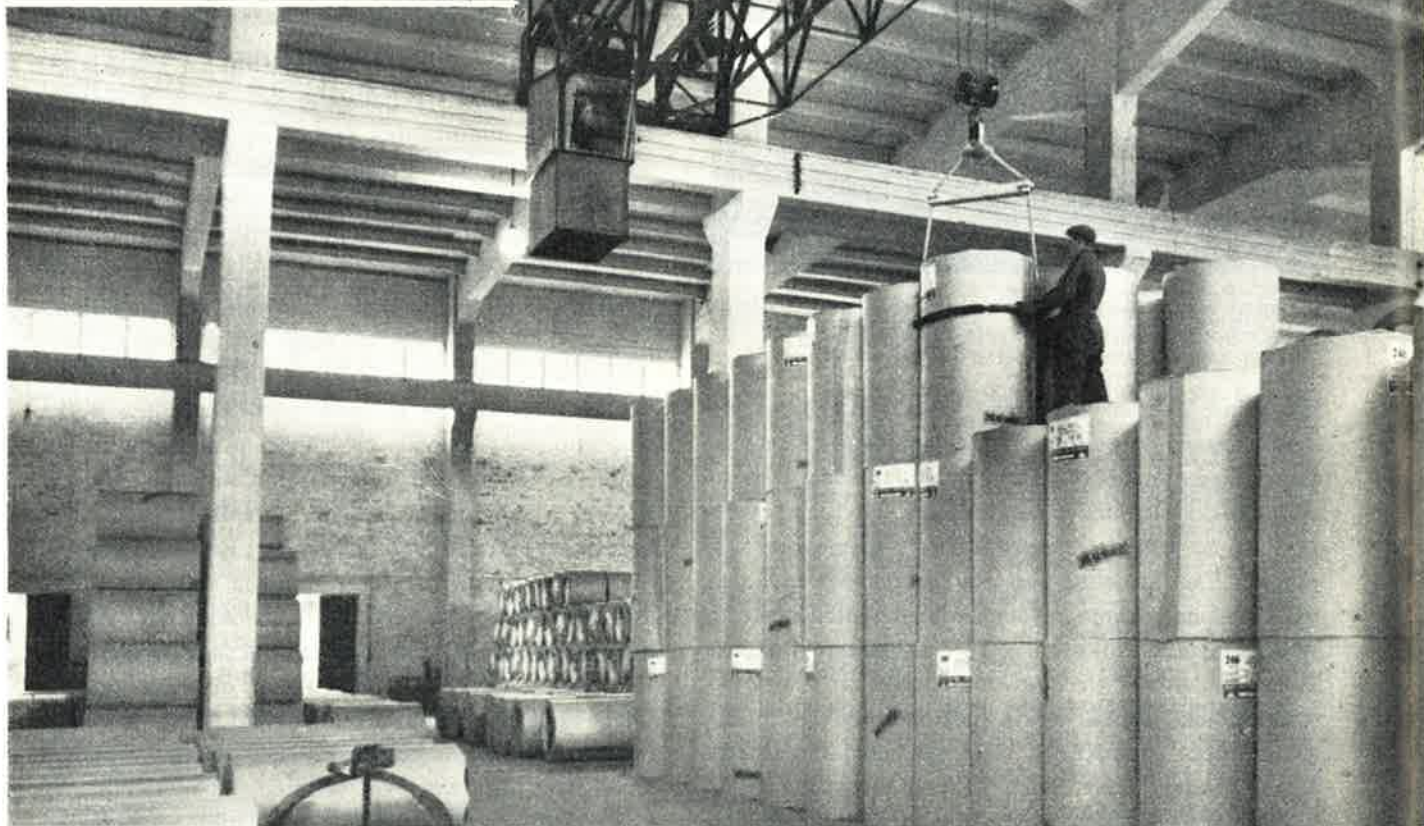
Seuraavan vaunun lastaus tuo uuden mielenkiintoisen lisän tähän lastaustouhuun. Tällä kertaa on kysymys keskimittaisten rullien eli ns. puolikkaiden lastaamisesta. Aikaisemmin näitä rullia, jotka on varastoitu makuulleen, käsiteltiin yksitellen, mutta nyt sen sijaan kaksi samalla kertaa. Entisen tavan mukaan oli toisen kerroksen sijoittaminen vaunuun hankalaa, sillä rullat täytyi vierittää vaunuun lankkuja myöten ja nostaa vaunussa pystyasentoon. Nyt sen sijaan nosturi ottaa kolaansa kaksi rullaa samalla kertaa ja laskee ne suoraan työntökärreille. Rullia vaunuun kaadettaessa ne jäävät pystyasentoon, ts. näitä puolikkaita käsitellään aivan kuin ne muodostaisivat yhden pitkän rullan. Samalla tavalla käsitellään lyhyitä rullia eli "nutikoita". Kaikkein pienimpiä voidaan ottaa nosturiin yhtäikaa kolmekin. Tällä tavoin lastattaessa työ tulee vähemmän voimia kysyväksi, saavutetaan ajan säästöä ja vältetään rullien rikkoutumiselta, mikä vaara oli aina tarjolla toista kerrosta lastattaessa vanhan tavan mukaan. Ainoa teknillinen uudistus, minkä tämän työtavan käytäntöön ottaminen on vaatinut, on ollut nosturin kolan levyjen pidentäminen. Haastateltavamme on oikea mies puhumaan tästä hyödyllisestä uudistuksesta, koska se on hänen keksimänsä. Tämä työtapa on ollut käytännössä jo vuoden päivät. Hän on tehnyt siitä myös aloitteen, joka on hyväksytty sekä palkittu. Vuosia sitten häneltä hyväksyttiin toinenkin aloite, nimittäin heijastinlampun asentaminen nosturin ohjaushytin ulkopuolelle. Sen avulla saadaan riittävästi valoa paperirullapinojen muodostamiin kapeikkoihin ja siten työnteko helpottuu. Nämä kaksi aloitetta ovat mainiointa todistuksina siitä, että Joutjärven mielenkiinto työtään kohtaan on lukuisista

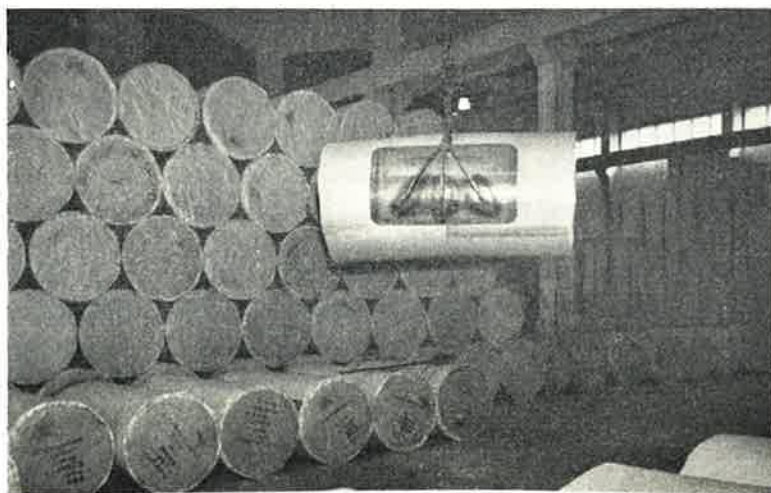
Rullapoika Mauno Jermilä on kieräyttänyt paperirullan lattia-
kuljettimelta ja työntää sen määrätulle paikalleen.

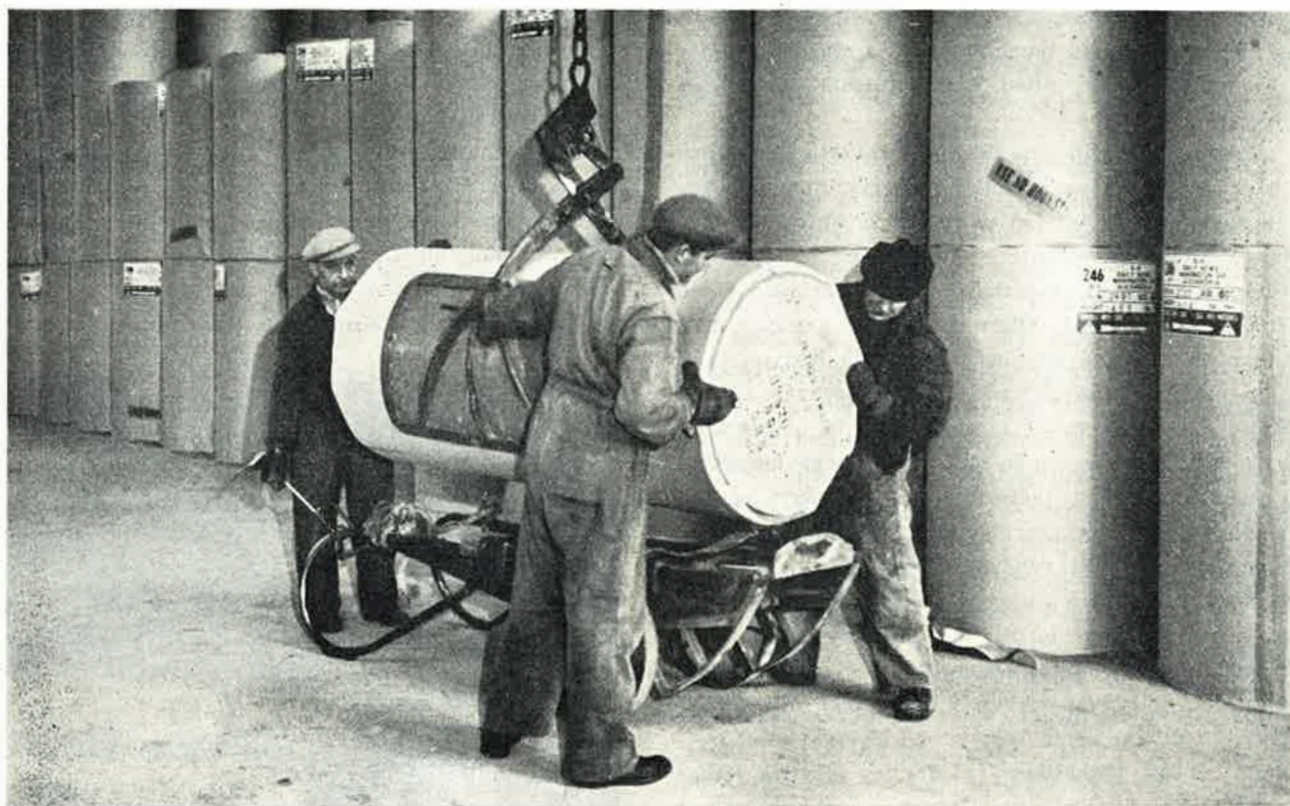
Alla: Nosturinkuljettajan ja kasamiehen taitavaa yhteistyötä. Kasamies Veikko Maaranen "hirttää" pystyyn pinkatun paperi-
rullan proppusilmukalla ja nosturinkuljettaja Niilo Joutjärvi siir-
tää sen huolellisesti harkitulla ja nopealla nosturinliikkeellä ovi-
aukon viereen lastaajien käsiin.

Oikealla: Nosturinkuljettaja ohjaa paperirullan suoraan lastaus-
kärryjen päälle. Vaunumies Konsta Mattila aisoissa ja hänen
apunaan lastaajat Helge Peipponen ja Väinö Puttonen ohjaile-
massa rullaa oikealle paikalleen.

Nosturi nostaa kaksi keskimittaista
rullaa samalla kertaa. Tämä uusi työ-
menetelmä on osoittautunut erittäin
käyttökelpoiseksi.

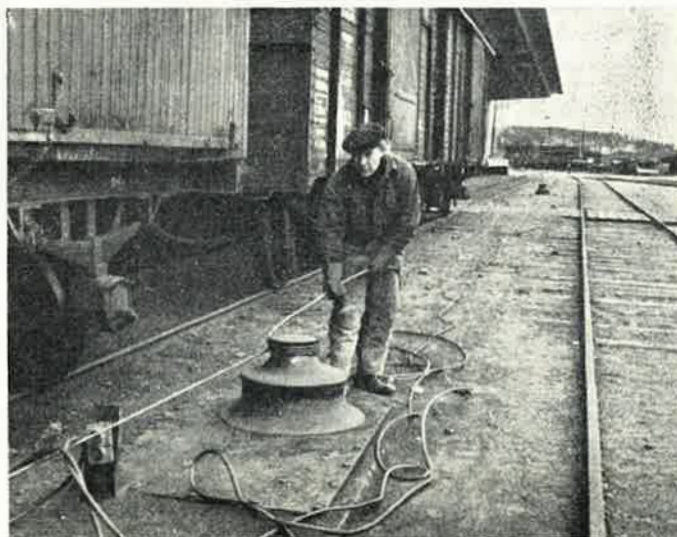

Oikealla: Pystyasentoisen rullan kaa-
taminen lastauskärryihin näyttänee
ehkä pelkästään voimatempulta, mut-
ta taito ja tottumus merkitsee siinäkin
enemmän kuin pelkkä raaka voima.

Alhaalla: Paperirulla matkalla varas-
tosta vaunuun.

Alhaalla oikealla: Lastaaja Väinö Put-
tonen siirtämässä vaunujonoa vaijerin
ja pyörivän pollarin avulla.

virkevuoista huolimatta jatkuvasti valpas. Sitä osoitti myös hänen mitä havainnollisin ja elävästi esitetty "luentonsa" paperirullien "haalaamisesta" ja "viiraamisesta".

Varaston laiturin äärellä olevat rautatievaunut tulevat täyteen ja viimeisenkin paperivaunun ovi kiskaistaan kiinni. "Etelän porukka" levähtää ja alkaa odotella uutta lastausta. Tällöin meille tarjoutuu tilaisuus vaihtaa muutama sana lastaaja Väinö Puttosen kanssa. Olimme panneet merkille, että viimeistä edellistä vaunua lastattaessa hän oli ollut "kasamiehenä" kiinnittämässä rullia nosturin kolaan. Kun vaunu oli tullut täyteen, oli hän kiiruhtanut alas vaunujen viereen ja teräsvarpin sekä moottorin voimalla pyörivän pollarin avulla siirtänyt vaunujonon viimeisen tyhjän vaunun lastausoven kohdalle. Kun tätä vaunua ryhdyttiin lastaamaan, ponnahti nosturin auttamana toinen mies pinon päälle, ja Puttonen puolestaan tarttui lastauskärryjen aisoihin. Hän toimi nyt vaunumiehenä ja kaksi muuta lastaajaa, jotka auttoivat aisojen ulkopuolelta, olivat apumiehiä. Kaikki nämä työvuorot kiertävät mies mieheltä. Rullia pinkattaessa yksi mies lähettää lattiakuljettimen avulla rullat pinkkauspaikalle, toinen kieräyttää ne pois, kolmas kiinnittää rullan nosturin kolaan tai koukkuun riippuen siitä, onko kysymyksessä makuulle vai pystyyn pinkkaaminen, ja neljäs toimii kasamiehenä, ottaa rullan vastaan ja päästää kolan tai proppusilmukan auki. Myös tässä työssä tehtävät vaihtuvat.

Tällä tavoin saadaan pinkkaamiseen ja lastaamiseen vaihtelua, tuumii Puttonen. Siinä on vaihtelua myös työn vauhdin suhteen. Väliin sattuu laivauksissa seisauksia ja silloin selvittää pelkällä pinkkaamisella, toisin sanoen sijoitetaan varastoon paperitehtaan aikaansaannokset. Mutta sitten tulee tulinen kiire. Huomenna on Kotkassa oltava paperia useita kymmeniä vaunuja, ja silloin pannaan hihat heilumaan. Näin ollen työn vauhdin määräävät ennen kaikkea kaksi tekijää: toisaalta paperitehdas, toisaalta satama. Jos lastaus jatkuu yhtämittaisesti läpi työvuoron, on yhden lastausryhmän työn tulos tavalisesti 16 vaunua.

Puttonen esittelee meille lastaajan apuvälineitä. Ne ovat yksinkertaisia, mutta tehokkaita ja välttämättömiä. Pieni kalkku, jossa on kädensija ja jonka teräväkärkinen lapa on sopivasti rullan muodon mukaisesti kovera, on lastaajien uskollinen työtoveri. Sitä pidetään tavallisesti haalareitten takataskussa, joten se on aina tarvittaessa käsillä. Kalkun ja kalkunkäyttäjän läheistä yhteenkuuluvaisuutta osoittaa sekin, että jokainen on merkinnyt tähän näppärään

työkaluunsa omat puustaimensa. Kalkulle kieräytettynä on rulla helposti käännettävissä mihin suuntaan tahansa. Pitkää ja "kolmevarttista" rullaa nostettaessa makuulta pystyasentoon käytetään suurempaa ns. mestarinkalkkua. Lisäksi kuuluu apuvälineisiin pinokalikka ja pinokiila. Jos rulla ei ole pinkattaessa sattunut menemään aivan oikealle paikalleen, kangeetaan sitä pinokalikan avulla. Pinokiilat, jotka asetetaan pinojen alarivin kumpaankin päähän, estävät pinojen sortumisen. Kun taas lastaaminen pinolta

Lastausesimies V. Valtonen työpöytänsä ääressä laivallapujen ja muiden tärkeiden papereittensa parissa.

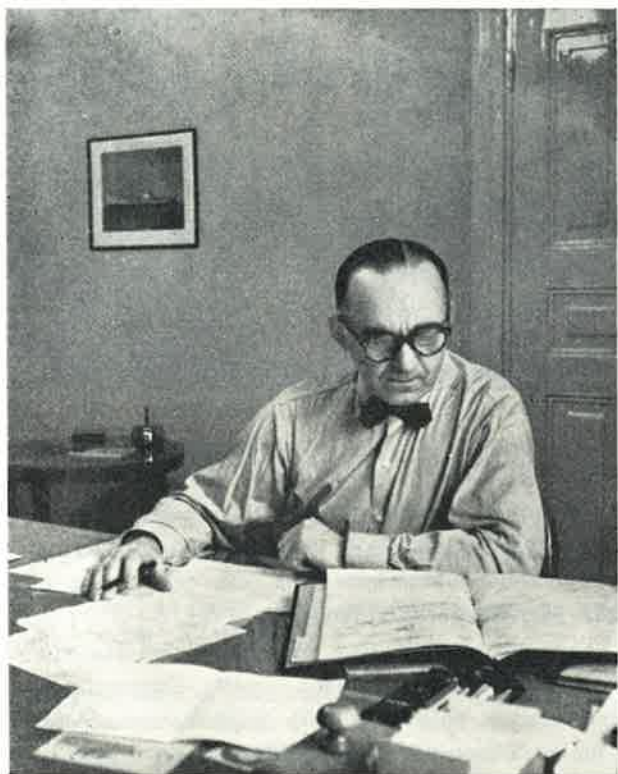
Viereisellä sivulla: Voikan konttorin lähetysosaston monelle taholle suuntautuvat ohjakset ovat hra W. Gräsbeckin kokeneissa käsissä.

aletaan, löysätään kiilaa muutamalla sentillä. Tällöin ensimmäiset rullat antavat hieman periksi ja kola saadaan mahtumaan rullien väliin. Seuraavat rullat antavat sitten automaattisesti saman verran periksi.

Suuren varaston keskellä lattiakuljettimen vieressä kyyköttää vaatimaton koppi, jota voisimme täydellä syyllä nimittää varaston sydämeksi. Se määrää valtimoiden tykytyksen tässä jättiläismäisessä varastusuojaassa. Tässä pikku talossa isännöi lastausesimies V. Valtonen apulaisineen. Hänelle tulevat määräykset ja hän panee ne käytäntöön. Hänellä on kiinteä yhteys paperitehtaan insinööreihin ja pakkaamoon sekä lähetysosastoon. Kaikilta näiltä tahoilta saatujen tietojen mukaan koko varaston toiminta tapah-

tuu. Lähetyssosastolta saapuvat laivalaput ovat tärkeimmät. Sellaisessa paperissa mainitaan tilausnumero, tilaajan merkki, tonnimäärä, rullien koko ja lukumäärä sekä tilauksen lastaavan laivan nimi. Laivalapun perusteella laaditaan paksulle pahvisui-kaleelle päivälista, johon edellä mainittujen tietojen lisäksi merkitään rullien juoksunumerot sekä vaunu-
jen numerot. Merkinnät ovat siten monenkertaisia, mutta tällainen perusteellinen kontrolli onkin tarpeen, jottei erehdyksiä sattuisi. Lastauksen tapahduttua annetaan mainitut numerot lähetyssosastolle.

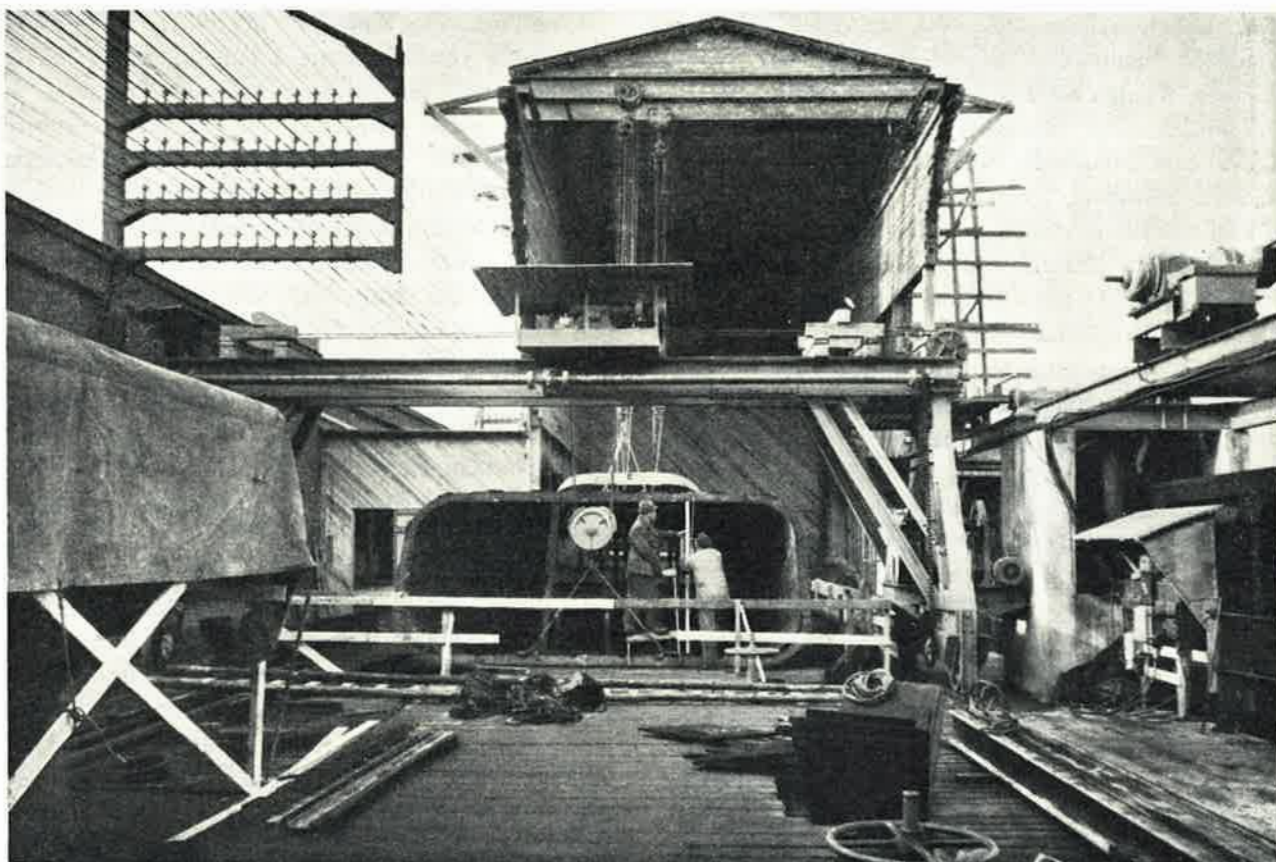
Toisinaan saattaa laivalappu tulla viikkoja ennen määrättyä lastauspäivää, mutta väliin käy niinkin, että aamupäivällä saapunut laivalappu tietää parin sadan tonnin tilauksen lähettämistä jo seuraavaksi aamuksi valtamerihöyryn kylkeen Kotkan satamaan. Tällainen äkillisyys ja vaihtelevaisuus edellyttää varaston olemista alituisessa hälytysvalmiudessa. Sen tähden on joustettava tilanteen mukaan, kertoo lastausesiimes Valtonen. Normaalipäivinä nousee lastattujen vaunujen luku 25—30:een, mutta saattaa olla päiviä, jolloin on lastattava tuo määrä jopa kaksinkertaisesti. Silloin ei tietenkään selvitä ilman ylitoita. Kuitenkin tullaan aina toimeen varaston varsinaisilla lastaajilla — kolmella lastausryhmällä —, joten ei tarvitse turvautua tilapäiseen työvoimaan. Siitä ei olisikaan vastaavaa hyötyä, koska lastaustyö edellyttää ammattitaitoa ja tottumusta.

Lähetyssosastolla tapaamme hra W. Gräsbeckin puhumassa yhtäaikaa kahteen puhelimeen. Tämä on hänelle tuttua jokapäiväistä puuhaa. Yhteyksiä on pidettävä, paitsi paperitehtaan insinöörinkonttoriin, paperivarastoon ja pääkonttorin laivausosastolle, myös Paperiyhdistykseen, Paperikonttoriin, moniin huolintaliikkeisiin sekä valtion rautateihin. Työn tulos on riippuvainen kaikista näistä ja monista muista arvaamattomista tekijöistä. Tuollainen yllätyksellinen seikka on esimerkiksi sää. Myrskyn takia laivan tulo satamaan saattaa viivästyä ja se sekoittaa pahasti lastauksen ja lähetyksen aikataulun. Sateista on myös paljon haittaa kosteudelle arkojen paperirullien lastaamisessa. Vaunupulan aiheuttamat viivytykset eivät myöskään ole tuntemattomia, vaikka viime vuosina tilanne onkin kehittynyt erittäin ilahduttavaan suuntaan. Yleensä paperirullat kuljetaan erityisillä vientipaperivaunuilla, jotka on nimenomaan tätä tarkoitusta varten konstruoitu. Näistä vaunuista on poistettu haitalliset lattianurkka-listat sekä seinäpultit, joita vastaan asetettuina rullat helposti rikkoutuvat. Junien kulku ja vaunujen purkaminen on nykyisin nopeata. Tavallisesti paperivaunu tekee Kotkan matkan vuorokaudessa. Mutta Kotkan sataman liikenteen jäästeiden takia lakattua rautatiekuljetukset mutkistuvat. Helsinki on jo paljon pitemmän matkan päässä, ja kun joudutaan turvautumaan Hangon, Turun, joskus jopa Rauman ja Mäntyluodon satamiin, saattaa vaununkierto venyä viikonkin pituiseksi. Vientivaunuja on tällöin käytettävä myös tuontivaunuina ja harva niistä silloin osuu enää takaisin Voikkaalle.

Haastateltavamme ei kuitenkaan valittele. Hänestä pieni jännitys vain piristää ja tekee työn kiintoisaksi. Pikäaikainen kokemus ja hyvät suhteet kaikkiin muihin osatekijöihin auttavat häntä ja lähetyssosastoa selviytymään pahimmistakin pälkähistä.

Hra Gräsbeckiä vastapäätä on seinälle ripustettu koko seinän täyttävä maailmankartta. Tässä huoneessa se onkin oikeassa ympäristössään. Melkeinpä joka päivä lähtee satamistamme valtamerihöyryjä lastinaan Voikan paperitehtaan paperirullia kyntämään valtameriä ja kuljettamaan paperiamme kaukaisiin maihin. Jos voisimme vangita hetkeksi kuljetustilanteen tuolle kartalle, ilmestyisi siihen kymmenittäin laivankuvia. Niitä olisi kaikilla valtamerillä ja lukemattomissa satamissa. Jo tuollainen kuvitel-
makin on suurenmoinen: Voikan tehtaan paperi matkalla kaikkiin maanosiin, vieraisiin maihin ja vieraitten kansojen keskuuteen tyydyttämään maailman alituista paperinnälkää.

Turpiinikammioissa työskennellään

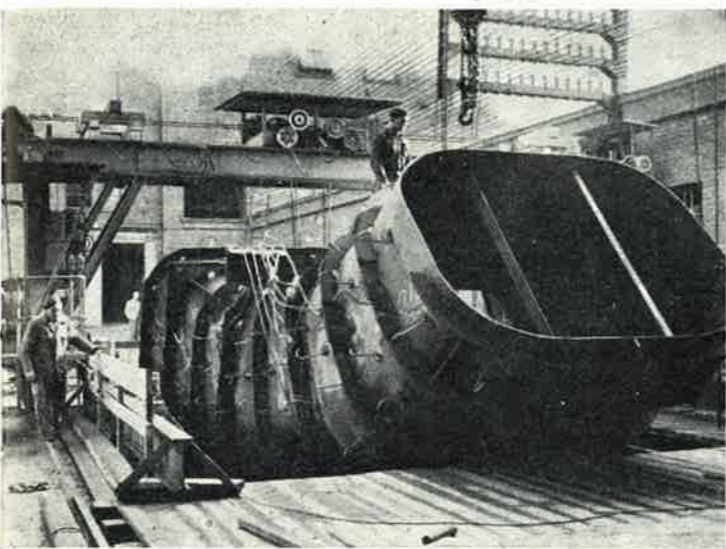
Voikankosken voimavarat käytetään hyväksi siten, että vesimassat johdetaan kahta kosken pituussuuntaan kulkevaa kanaalia myöten turpiineihin. Läntisen rannan kanaalin päässä sijaitsee vesivoimalaitos, kun taas vastakkaisen rannan puolella vesi kulkee puuhiomon viiden turpiinikammion ja niiden koneistojen kautta. Kuhunkin turpiiniakseliin on kytketty kaksi hiomakonetta, joten kaikkiaan kymmenen hiomakonetta saa käyttövoimansa välittömästi koskesta. Muut hiomakoneista ovat sen sijaan sähkökäyttöisiä.

Parhailleen on puuhiomon turpiinikammioissa menossa huomattava uudistus- ja laajennustyö, jonka avulla kosken tarjoamat mahdollisuudet voidaan käyttää entistä tehokkaammin hyödyksi. Neljän turpiinikammion koneistoihin asennetaan kuhunkin tähänastisen kolmen juoksupyörän lisäksi vielä yksi uusi. Tämä merkitsee sitä, että puuhiomon turpiinien teho tulee nousemaan, kun vielä saadaan suoritetuksi

eräitä koskenperkauksia, lähes 4.000 hevosvoimalla. Tämän avulla saadaan hiokkeen tuotanto lisääntymään noin 70 tonnilla vuorokaudessa. Kuitenkaan varsinaisia hiomakoneita ei tarvitse uudistaa, sillä nykyiselläänkin ne kykenevät ottamaan tämän voimallisäyksen vastaan.

Jotta päästäisiin mahdollisimman pienillä tuotannonrajoituksilla, suoritetaan uudistustyöt vuoron perään kussakin neljässä turpiinikammiossa. Työt ensimmäisessä kammiossa pantiin alulle viime syyskuun 1 päivänä ja turpiinin koekäyttö suoritettiin marraskuun 29 päivänä. Aikaa tarvitaan siis kutakin kammiota kohden kolmisen kuukautta, joten koko urakan suorittamiseen kuluu noin vuosi.

Kun turpiinikammion patoluukku oli suljettu ja tilkitty, päästiin purkamaan koneita. Samanaikaisesti rakennettiin pato alapuolelle poistokanavan päähän. Tämän jälkeen pumpattiin alakanavakin tyhjäksi ve-

Ylinnä: Osina tuotu imutorvi on hitsattu kokoon ja sitä ollaan parhaillaan laskemassa turpiinikammioon.

Yllä: Imutorvien uudelleen rakennetut poistokanavat näyttävät tämännäköisiltä. Lyhyempää imutorvea myöten tulevan veden poistokanava sijaitsee "toisessa kerroksessa" ja pitempi imutorvi purkaa vetensä alaukon kautta. Keskellä oleva seinämä on tukimuuri.

Viereisellä sivulla: Yleiskuva turpiinityömaalta. Keskellä olevassa korkeassa suojassa tapahtuu imutorvien kokoaminen.

destä ja päästiin suorittamaan louhimistöitä. Kaik-
kia poistettiin vanhaa betonia ja kalliota n. 200 m³.
Näin suuren tilan raivaaminen johtui osaksi suuren-
netusta koneistosta, osaksi siitä, että turpiinikoneisto
asennettiin entiseltä paikaltaan noin puolitoista met-
riä ylävirtaan päin.

Uudet imutorvet, joiden valmistamisesta huolehtii
Lappeenrannan konepaja, tuodaan kappaleina tur-
piinikammioiden välittömään läheisyyteen ja osien
hitaaminen toisiinsa tapahtuu viidennen turpiini-
kammion päälle rakennetussa korkeassa hitsaussuo-
jassa. Pitempi imuputki kootaan kolmesta ja lyhyempi
kahdesta osasta.

Kun ensimmäisen kammion louhimistyöt oli saatu
suoritetuiksi ja vettä läpäisevät kallionraot eriste-
tyiksi, laskettiin imuputket nostureiden avulla alas ja
asennettiin paikoilleen. Tämän jälkeen tuettiin nämä
7 millimetrin paksuisesta levystä tehdyt torvet huo-
lallisesti sisäpuolelta ja niiden ympärille valettiin
betoni. Jotta imutorvet eivät olisi muuttaneet muo-
toaan, oli valu suoritettava erittäin tasaisesti ja huo-
lallisesti. Seuraava vaihe oli turpiinien asennus-
pilarien valaminen, jonka jälkeen päästiin konei-
den asentamiseen. Vanha kaksoisturpiini kelpasi
uuteen käyttöön perusteellisen korjauksen läpikäy-
tyään, mutta sen sijaan entinen 1-juoksupyöräinen
turpiini poistettiin ja tilalle asennettiin samanlainen
kuin ensiksi mainittu kaksoisturpiini. Taaimmäisestä
turpiinista lähtien jouduttiin uusimaan niin ikään tur-
piiniakseli. Turpiinin liittäminen imutorviin oli huo-
lallisuutta ja taitoa vaativa tehtävä. Jännityksien
välttämiseksi se suoritettiin erityisten jatko-osien
avulla, jotka kiinnitettiin koneistoihin niittaamalla.
Lopuksi suoritettiin koneiden kiinnivalu ja valettiin
umpeen kammion ja puuhiomon välinen seinämä.

Pakollisen seisauksensa aikana kummatkin hioma-
koneet joutuivat perusteellisen korjauksen alaisiksi.
Eräitä osia jouduttiin kokonaan uusimaan, mutta ku-
ten alussa mainittiin, mitään rakenteellisia muutok-
sia ei tarvinnut tehdä.

Lukuun ottamatta Lappeenrannan konepajalla ta-
pahtuvaa imuputkien valmistamista ja asennustöihin
osallistuvia kahta Voith-toiminimen asentajaa, suo-
ritetaan kaikki muut työt yhtiön omin voimin. Suu-
reksi osaksi joudutaan työskentelemään kolmessa
vuorossa. Rakennusosaston miesten määrä vaihtelee
vuorokaudessa työvaiheesta riippuen 75:stä 90:een.
Tarvitaanpa päävalun aikana väkeä enemmänkin.
Voikan korjauspajalta on työpaikalla kymmenkunta
ammattimiestä, minkä lisäksi osa töistä joudutaan
tekemään korjauspajassa.

Vasemmalla: Syyskesällä otettu kuva varastotyömaalta: varaston komeita kehärakennelmia.

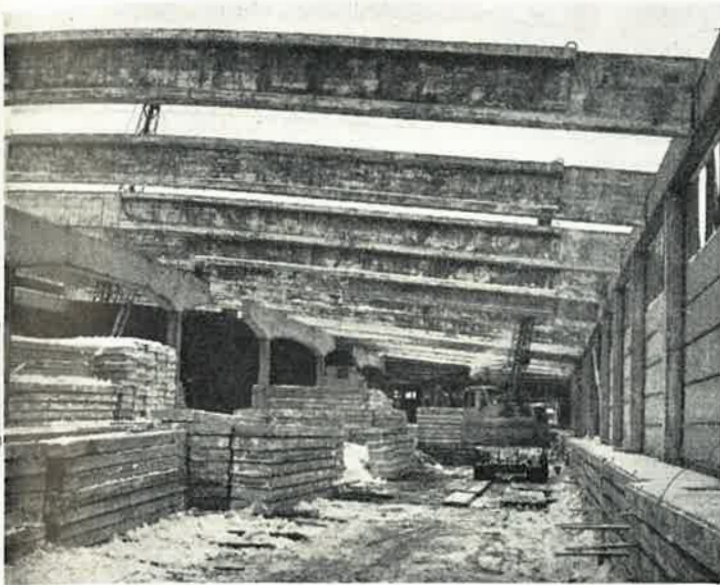
Viereisellä sivulla ylhäältä lukien: Toisen pitkän seinän viereen rakennuksen sisäpuolelle tulee kaksi leveäraiteista raideparia. — Viimeisiä sekundääripalkkeja asetetaan paikoilleen kehien varaan. — Tehdasalueemme suuria varastoja: etualalla teon alla oleva paperivarasto ja taustalla selluloosa- sekä savivarasto

Kymintehtaan uusi paperivarasto harjassaan

Yhtiömme viime aikojen rakennusohjelmassa on varastojen laajentamiseen ja uusien rakentamiseen kiinnitetty suurta huomiota. Viime vuonna Kymin selluloosatehtaan varasto suurennettiin yli kaksinkertaiseksi entisestään. Toisessa paikassa lehteämme olemme kertoneet Voikan paperitehtaan täyteen mitaansa rakennetusta paperivarastosta, ja parhaillaan on valmistumaisillaan pinta-alaltaan yhtiön suurin varastorakennus: Kymin paperitehtaan uusi varasto Mustanvuoren juurella ns. yläpihalla. Tämän rakennuksen valtavaa laajuutta kuvaavat seuraavat luvut: pituus 140 metriä ja leveys 52 metriä eli pinta-ala 7.280 m². Koska rakennus on kuitenkin matala — korkeus lattiasta katonharjalle vain vähän yli 7 metriä — ei tilavuutta kerry sentään kuin 47.000 m³, joten siinä suhteessa jää tämä varasto jälkeen voikkalaisesta ”virkaveljestään”. Rakennus ei ole myöskään yhtenä valtavana varastosalina, vaan on paloturvallisuussyistä jaettu väliseinällä kahteen osaan.

Rakentamisessa, jonka urakoitsijana suorittaa Oy. Otia Ab., on käytetty samanlaista uudenaikaista me-

netelmää kuin viime vuonna Kymin selluloosatehtaan varastoa rakennettaessa. Rakennus on suurimmaksi osaksi koottu erikseen valetuista elementeistä, jotka konevoimalla on nostettu paikoilleen. Irto-osina on valettu ns. sekundääripalkit, toisen pitkän seinän ja molempien päätyjen pilarit sekä seinä- ja kattolevyt. Sen sijaan kehät, jotka toimivat pääkannattajina, valettiin tavallisena valuna paikoilleen. Nämä kehät kulkevat kolmena rivinä rakennuksen pituussuuntaan, keskimäinen harjan kohdalla. Kaikkiaan on kehiä 24 kpl. Pituussuunnassa niiden välimatka on toisistaan 5 metriä ja rivien etäisyys toisistaan n. 13 metriä. Mustanvuoren puoleisen sivun pilarit valettiin niin ikään paikoilleen, samoin eräitä muita rakennelmia. Elementtejä on tarvittu suuri määrä: pilareita 50 kpl., 16,5 metrin pituisia sekundääripalkkeja 54 kpl. ja yhtä suuri määrä 9,5 metrin pituisia, seinälevyjä n. 500 kpl. ja kattolevyjä yli 1.800 kpl. Kaikki elementit on nostettu paikoilleen nostureiden avulla. Isoja palkkeja nostettaessa on tarvittu kaksi nosturia. Seinä- ja kattolevyt on asennettu paikoil-

leen siten, että on otettu huomioon lämmönvaihteluista aiheutuva betonin liikkuvuus ja sitä varten varattu määrättyille kohdille liikkumisvaraa.

Lattiapäällysteenä käytetään valuasfalttia. Sau mauksen jälkeen kattolevyt sivellään bitumilla, jonka jälkeen katto katetaan alushuovalla ja kaksinkertaisella päällyshuovalla. Lisäksi katto sivellään aluminivärillä.

Paperin lastaus rautatievaunuun tulee tapahtumaan varaston suojien sisällä. Sen tähden ratapihan puoleiselle pitkälle sivustalle varaston sisään tullaankin vetämään kaksi raideparia. Tämä alue eristetään yläosastaan muusta varastosta peltiverholla, jonka avulla estetään moottoriveturin pakokaasujen leviäminen varastoon. Ilmanvaihtoa varten asennetaan katolle 12 tuuletustorvea.

Varaston pääkonttorin puoleiseen päähän on rakennettu tiilistä rakennus, johon sijoitetaan mm. paperivaraston konttori, puku- ja pesuhuone suihkuineen, ruokailuhuone, pieni lämpökeskus ja suojat varaston trukkeja varten, jotka kuljettavat paperin tehtaalta varastoon.

*

Marraskuun puolivälin jälkeen olivat paperivaraston työt joutuneet siihen vaiheeseen, että lauantaina 20. 11. voitiin viettää harjannostajaisia. Koska samana päivänä tapahtui pääkonttorin uudiskerroksen luovutus, muodostui päivästä kaksinkertainen työnjuhla. Sitä vietettiin entisen Niinivaaran koulun salissa, jossa rakennustöihin osallistuneiden työnjohtajien sekä työntekijöiden lisäksi nähtiin Oy. Otia Ab:n, Kymin Oy:n johdon ja eräiden alaurakoitsijoina toimineiden liikkeiden edustajia.

Läsnäolijat lausui Kymin Oy:n puolesta tervetulleiksi teknillisen osaston päällikkö dipl.ins. Björn Sucksdorff. Hän mainitsi puheessaan, että sodan jälkeisenä aikana yhtiö on itse huolehtinut uudisrakennustoiminnastaan. Viime talvena kuitenkin päätettiin, että edessä olevan laajan rakennusohjelman toteuttamisessa turvauduttaisiin myös urakoitsijoihin, koska omat voimat eivät olisi riittäneet koko ohjelman läpiviemiseen. Siksi annettiin uuden paperivaraston rakentaminen, pääkonttorin korottaminen ja klooritehtaan laajennus rakennusliike Oy. Otia Ab:n suoritettavaksi. Pääkonttorin putki- ja lämpöjohtotöistä on huolehtinut Oy. Vesijohtoliike Huber Ab. ja sähkötöistä Sähkö ja Asennus Oy. Sitä paitsi Oy. Otia Ab. on käyttänyt muitakin alaurakoitsijoita. Piirustukset pääkonttorin laajentamista varten laati arkkitehtitoimisto Bertel Liljeqvist ja paperivaraston suunnitteli Kymin Oy:n oma piirustuskonttori. Kulunut

Teknillisen osaston päällikkö Björn Sucksdorff puhumassa harjannostajaistilaisuudessa. Hänestä vasemmalle Oy. Otia Ab:n toimitusjohtaja Birger Salonen ja Kymin Oy:n varatoimitusjohtaja Knut von Troil sekä oikealle rakennustyömaan pääläutamusmies Aarno Granberg ja rakennusosaston päällikkö Unto Viherlaiho.

Harjannostajaisväkeä pito-pöytien ääressä entisen Niinivaaran koulun salissa.

kesä sekä syksy ovat olleet poikkeuksellisen epäedullisia rakennustoiminnalle, sillä alituiset sateet ovat olleet yhtämittaisena kiusana. Vastoinkäymisistä huolimatta on paperivarastolla päästy harjannostajaisvaiheeseen ja pääkonttorin laajennustyöt saatu päätökseen. Tähän tulokseen on osaltaan vaikuttanut se hyvä yhteistyö, mikä rakennuttajan ja rakentajan välillä on vallinnut. Lopuksi puhuja esitti Kymin Oy:n puolesta parhaat kiitokset kaikille, jotka ovat olleet osallisina ja myötävaikuttamassa tämän tuloksen aikaansaamisessa.

Oy. Otia Ab:n puolesta puhui liikkeen toimitusjohtaja, dipl.ins. Birger Salonen. Hän lausui ilonsa siitä, että Kymin Oy. uskoi nämä vaativat työt Otian suoritettavaksi. Kaunis pääkonttori on saanut nyt neljän kerroksen ja toivottavasti jälki on entisen veroinen. Paperivaraston rakentamisessa on käytetty maassamme toistaiseksi verrattain uutta rakennus-

menetelmää. Mahdollisesti tottumuksen puutteesta on aiheutunut hieman viivästymistä, mutta pahimpana haittana on ollut mitä epäedullisin sää. Vaikka paperivarasto onkin nyt harjannostajaisvaiheessa, tarvitaan vielä paljon uusia ponnistuksia, ennen kuin työ on lopullisesti valmis. Puhuja totesi kiittolisena myös sen hyvän yhteishengen, mikä on vallinnut toisaalta rakennuttajan ja rakentajan, toisaalta viimeksi mainitun ja työntekijöiden välillä, ja esitti sen johdosta sekä ahkerasta työnteosta Otian puolesta parhaat kiitokset.

Työntekijöiden puolesta esitti kiitokset pääläutamusmies, kirvesmies Aarno Granberg. Hän kohdisti kiitoksensa sekä Oy. Otia Ab:lle että Kymin Oy:lle esittäen samalla toivomuksen, että vastaisuudessaakin voitaisiin Kymin Oy:n puolesta tarjota paikkakunnan rakennusväelle työmahdollisuuksia. Juhlan ohjelmaan kuului myös perinteellinen harjannostajaiskestitys.

*Bensiinipalon sammutus käynnissä sumu-
suihkun avulla.*

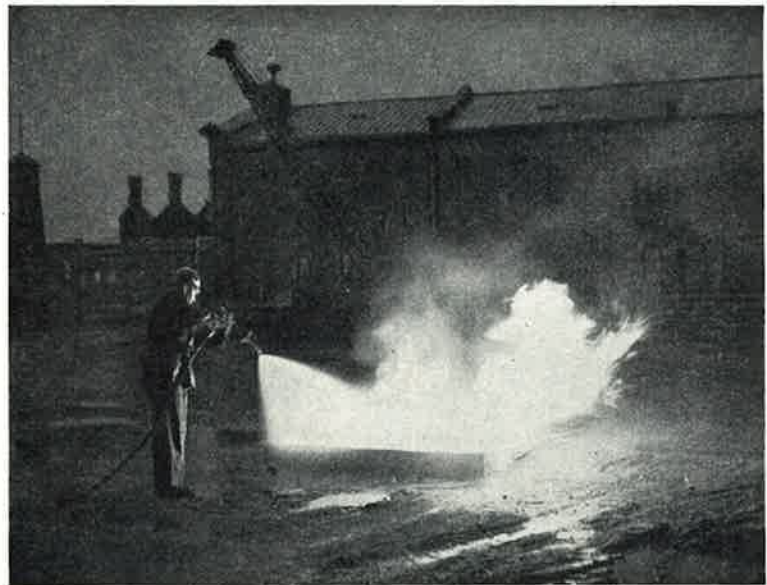
*Alhaalla vasemmalla kuva korkeapaine-
vesisumuautosta. — Oikealla: Auton taka-
osassa on seisomatilaa neljälle miehelle
ja sinne on asennettu kaksi letkukelaa.*

Korkeapaine- vesisumuauto

Voikan tehtaan palokunnalle

Voikan tehtaan palokunta on saanut merkittävän lisän palosammutuskalustoonsa, nimittäin Volvo-merkkisen korkeapainevesisumuauton. Sen kori on erikoisrakenteinen, mm. ohjaushytissä on tilaa kolmelle miehelle ja vaunun takaosassa seisomatilaa neljälle miehelle. Auto, jonka moottori kehittää 90 hv, on varustettu 1.000 litran vesisäiliöllä sekä Bean Royal-merkkisellä kolmimäntäpumpulla, joka on asennettu ohjaushytin ja vesisäiliön väliin. Pumpun teho on 220 l/min. 60 ilmakehän paineella ja siihen kuuluu jousella varustettu venttiili, joka itse-toimivasti johtaa veden takaisin vesisäiliöön, kun suihkuputki suljetaan.

Vaunussa on kaksi letkukelaa, kummassakin 40 m kumiletkua, ja ne on asennettu vesisäiliön taakse vaunun molemmilla puolille. Korkeapaineletkuna on 5-kertainen kumiletku, jonka seinämän vahvuus on 6 mm ja läpimitta sisältä $\frac{3}{4}$ ". Se kestää 160 ilmakehän paineen. Suihkuputki on pistoolin muotoinen

ja sen liipasimella säädetään putken kuulaventtiiliä, joten putkea on käsiteltävä äärimmäisen varovaisesti, aivan kuin ampuma-asetta.

Korkeapainesuihkun käyttö perustuu seuraaviin seikkoihin:

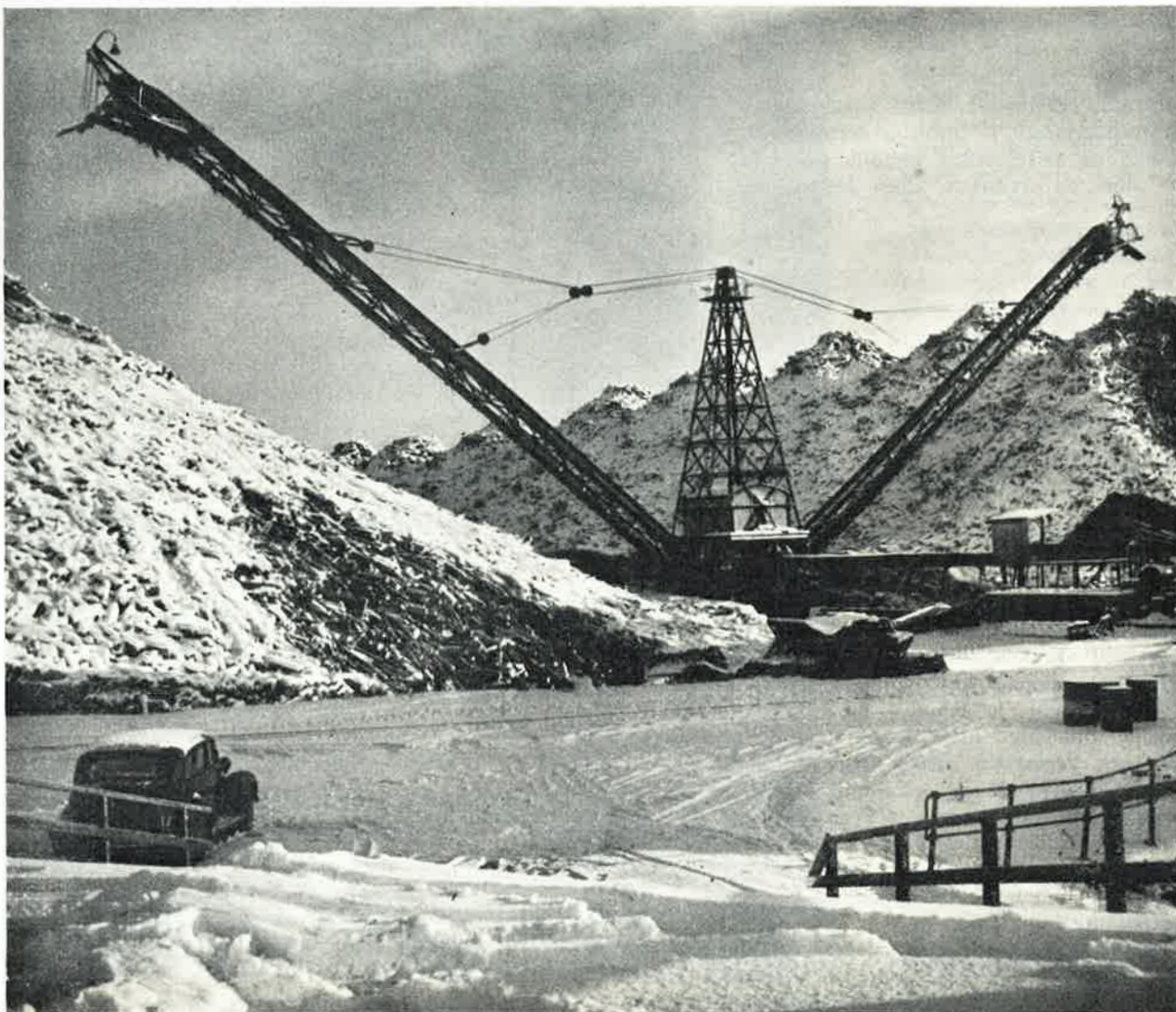
1. Sammutussuihkun jäähdyttävä vaikutus lisääntyy tulen ja veden välisen kosketuspinnan kasvaessa. Tämä pinta kasvaa sitä enemmän, mitä hienommaksi vesisuihku hajaantuu.

2. Tulen ja veden välisen lämmönsiirron reaktio-aika on kääntäen verrannollinen kosketuspinnan suuruuteen. Mitä suurempi kosketuspinta, sitä nopeampi lämmönsiirto ja veden höyryntyminen.

3. Nopea höyrykehitys lisää suuressa määrin jäähdyttävää vaikutusta liekkeihin, jotka, samalla kun ne jäähtyvät, tukehtuvat hapen puutteessa.

4. Korkea paine on tarpeen, jotta vesi muodostuisi mahdollisimman hienoksi sumuksi ja jotta suihkulle saataisiin riittävä pituus.

Marraskuu ilahdutti tänä vuonna runsaalla lumisateella. Maisemat saivat ylleen paksun vitivalkean vaipan, ja kun tuiskun tauottua aurinkokin suvaitsi näyttäytyä, oli edessämme harvinainen näky: Kymi-joen tummassa pinnassa marraskuun syksyä, kaikkialla muualla talven valkeutta ja auringon säteissä melkein kuin varhaiskevään kirkkautta.

Saadaksemme aikaisemmin lehdessämme julkaisuihin kotiseudullisiin kuvakertomuksiimme "Jokimaisemaan" ja "Talviseen Kuusankoskeen" uuden kuva-aukeaman ikuistimme kameroinemme tuona aurinkoisena marraskuun päivänä Voikan tehdasta, koskea, alajuoksun suvantoa ja tietenkin juhlallisia hiomopuuvuoria. Nämä vuorijonot olivat syksyn kuluessa kasvaneet suurimmilleen, toinen seitsen-, toinen kahdeksan-huippuiseksi. Puuvuorien valkeita rinteitä ja aurinkoista taivasta vasten piirtyivät juhlallisina "Variksen" tummat ääriiviivat.

MARRASKUISTA

Vaikka uitto oli jo lopetettu, oli puuhiomolla vielä suuri tukkiapaja joessa kahlittuna puomeilla kuorimon rantaan. Näytti siltä kuin vesi ja lumi olisivat olleet sulassa sovussa keskenään. Mustassa vedessä lepäsi valkoinen tukkilautta tukit vesirajaan saakka lumisina. Lumen peittämälle kävelypuomille syntynyt polku kertoi, että tukkilaiset vielä puuhailivat joella. Kauempana rantatörmällä kohosi karbiditehtaan kaunisviivainen rakennusryhmä, ja lyhyt peltipiippu tuprutti valkoista savuaan, jota itätuuli kiihdytti komeassa kaaressa yli joen.

Voikankoskea ja tehtaita katsellaan tavallisesti tehtaan sillalta käsin, mutta vielä vaikuttavampi on näky yläpadolta selluloosatehtaan luota. Luonnon-tilassaan tämä koski on ollut jylhän karu. Vesimassat

*Vasemmalla: Voikan hiomopuuvarasto lumiseen vaip-
paan verhoutuneena.*

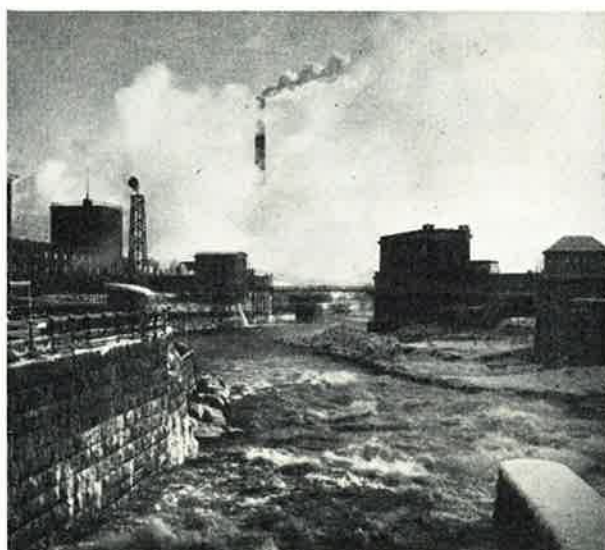
*Alla: Hiomopuuta ja hioketta rinnakkain. Ulos varas-
toitua hioketta kuormataan jälleen tehtaaseen vietä-
väksi.*

*Oikealla ylhäältä lukien: Puuhiomon kuorimo ja
uittokauden viimeiset puut nostoa odottamassa. —
Kävelypuomista on muodostunut luminen polku.
Taustalla karbiditehdas. — Tehdas ja koski kuvattuna
poikkipadolta selluloosatehtaan luota.*

VOIKKAATA

ovat syöksyneet jyrkkärantaiseen rotkoon aikaansaaden kumean pauhinan, jonka äänensävyistä Mattilan kylän talolliset ennustivat sään vaihteluita. Yhä tänä päivänä on länsirannalla yläjuoksun kohdalla koskemattoman korven tuntua. Ja vaikka koski onkin jo aikoja sitten vangittu, ei se ole menettänyt jylhyyt-
tään. Luonnonkivistä rakennetut joen pitkittäissuun-
taan kulkevat korkeat patorakennelmat ovat kuin entisen ajan linnanmuureja. Lujin ottein on tämän kosken voima täytynyt taltuttaa. Itärannan pitkä teh-
dasrivi ja saarellaan uljaasti seisova voimalaitos ker-
tovat ihmiskäden taitavasta rakennustyöstä ja tai-
vaalle kohoavat savu- ja höyrypilvet tehtaan seinien sisäpuolella suoritettavasta aherruksesta.

Työntekijä,

oletko työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassasi jäsen?

Lehdessämme on aikaisemmin pariinkin kertaan selvitetty niitä muutoksia, jotka uusi avustuskassalaki vuoden 1947 alusta lukien aiheutti Kuusankosken tehtaitten työläisten avustuskassatoiminnassa. Silloin lakkasi työläisten sairas- ja hautausapu- sekä eläkekassa, ja sen tehtävät siirtyivät kahdelle uudelle kassalle, nimittäin yhtiömme työläisten sairas- ja hautausavustuskassalle sekä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassalle. Koska edelleen tuntuu olevan epäselvyyttä viimeksi mainitun kassan suhteen, on sen hallitus kehoittanut toimitusta vielä kerran selvittämään asiaa.

Sairaskassaan kuuluminen on pakollista, mutta työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassaan kuuluminen sen sijaan vapaaehtoista. Viimeksi mainittu on tarkoitettu avun antajaksi sellaisissa tapauksissa, joissa työntekijät jäävät yhtiön myöntämän eläkkeen ulkopuolelle. Kuten tunnettua, rajoittuu sairaskassan myöntämä avustus 90 vuorokauteen ja toisaalta yhtiön eläke voidaan myöntää työkyvyttömyyden sattuessa vasta sen jälkeen, kun asianomainen on palvellut yhtiötä vähintään 20 vuotta. Mikäli työkyvyttömyys koskee työntekijää, joka tulee työkyvyttömäksi ennen kuin 20 vuoden palvelusaika tulee täyteen ja sairaskassan avustus 90 vuorokauden umpeen kulumisen johdosta on lakannut, tarjoaa työläisten oma työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassa auttavan kätensä. Kuolemantapauksen kohdatessa tämän kassan jäsentä maksetaan hänen perheelleen eläkettä, mikäli hän on ottanut myös perhe-eläkevakuutuksen.

Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassan jäseneksi on oikeutettu liittymään jokainen kassan toimintapiiriin lukeutuva täysin työkykyinen 17 vuotta täyttänyt, mutta alle 50-vuotias mies- ja alle 45-vuotias naishenkilö. Liittymisen tulee kuitenkin tapahtua kolmen kuukauden kuluessa asianomaisen yhtiön palvelukseen tulosta, mutta suoritettuaan takautuvasti puolet jäsenmaksuista on asianomaisella mahdollisuus liittyä kassaan vielä sen jälkeenkin viiden seuraavan vuoden kuluessa. Kassaan pääseminen on siten tehty mahdollisimman väljäksi. Jos ei myönteistä ratkaisua ole tullutkaan tehdyksi samanaikaisesti kuin on tullut yhtiön palvelukseen, on viiden vuoden aikana mahdollisuus tarkistaa kantaansa.

Kassan jäsenyydestä aiheutuvat maksut ovat niin

pienet, etteivät ne muodostu kenellekään liialliseksi rasitukseksi. Työkyvyttömyysvakuutuksesta kassan jäsen maksaa 65 markkaa ja perhe-eläkevakuutuksesta, joka käsittää leskeneläkkeen mahdollisine lapseneläkkeineen, 210 markkaa kuukaudessa. Mikäli viimeksi mainittu käsittää vain lapseneläkkeen, on vakuutusmaksu 45 markkaa kutakin lasta kohti. Yhtiö puolestaan maksaa kannatusmaksuna muun osan vakuutusmaksusta yhtiön osuuden määräytyessä kunkin jäsenen iän perusteella. Viime vuonna kassan jäseniltä perityt vakuutusmaksut ja yhtiön suorittama kannatusmaksu olivat jokseenkin samansuuruiset.

Kolmas tärkeä seikka on tietenkin se, minkä suuruisia eläkkeitä kassa myöntää jäsenilleen. Työkyvyttömyyseläke on miehelle 44.400 ja naiselle 42.000 markkaa vuodessa. Perhe-eläkkeen suuruus leskelle on 22.200 markkaa vuodessa lisättynä 4.500 markalla vuodessa kunkin alle 18-vuotiaan lapsen osalta, ja lapselle 9.000 markkaa, jos eläkettä saamassa on vain lapsia. Kassan jäsenen ikä liittymishetkellä vaikuttaa jonkin verran rajoittavasti näihin maksuihin, sillä jos jäsen liittyyssään kassan jäseneksi on täyttänyt 35 vuotta, pienennetään eläkettä 2 prosentilla kutakin täyttä ja osavuotta kohti, millä liittymisikä ylittää 35 vuotta.

Kun kassan jäsen on palvellut yhtiötä 20 vuotta, putoaa hän automaattisesti pois kassan jäsenyydestä, sillä silloin hän siirtyy yhtiön eläketurvan varaan. Joku saattanee väittää, että vuosien aikana työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassaan maksetut rahat ovat siten menneet hukkaan. Ehkä olisi kuitenkin enemmän paikallaan iloita terveyden ja työkyvyn säilymisestä. Siitä kohtalon suopeudesta on kannattanut vähän maksaakin. Näiden vuosien aikana on sattunut useita tapauksia, joissa kassan myöntämä eläke on joko asianomaiselle itselleen tai hänen perheelleen ollut hädässä suureksi avuksi. On myös ollut tapauksia, joissa vasta onnettomuuden kohdatessa on havahduttu toteamaan, että kassan jäseneksi liittymättä jääminen oli ajattelematon teko. Onpa vallalla sellaisiakin harhakäsityksiä, että työhön tultaessa ilman muuta päästään ensimmäisestä päivästä lähtien automaattisesti eläke-eduista osallisiksi. 20:n ensimmäisen vuoden aikana se on mahdollista vain liittymällä työläisten työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekassaan.

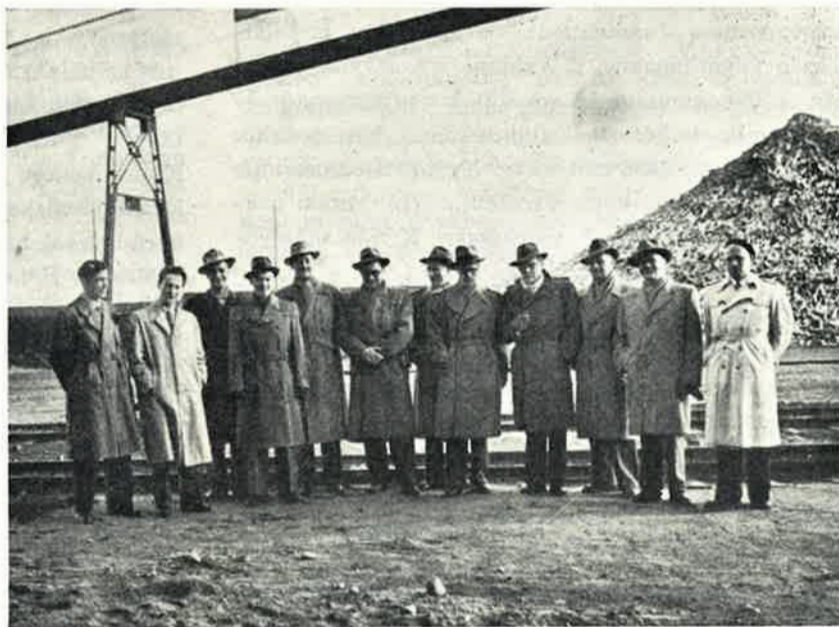
Kultamitalimies

Yhtiömme kultamitaliveteraanien joukko on jälleen lisääntynyt yhdellä. Silinterimies Juho Emil Mäki Kymin paperitehtaalta sivuutti 50 työvuoden merkkipaalun jo viime elokuun 25 päivänä, mutta kortistoissa olleiden puutteellisten merkintöjen takia tämä saavutus on tullut vasta näin myöhästyneenä päivänvaloon. Mäki on syntynyt 3.8.1885 Pietarsaareissa. V. 1902 hän tuli Kuusaan paperitehtaalle. Paperin valmistamisesta ja käsitte-lystä tulikin sitten hänen elämän-
tehtävänsä. Hän on työskennellyt monilla koneilla, joten paperimie-
hen ammatti on tullut opittua mo-
nipuolisella tavalla. Suurimman
osan palvelusajastaan hän on ollut
Kymin paperitehtaalla.

Mäki on osallistunut yhteiskunnalliseen toimintaan kuuluen jäsenenä mm. kunnallis- ja valtiollisten vaalien vaalilautakuntiin, terveydenhoitolautakuntaan ja tehtaan kansakoulun johtokuntaan. Hän on toiminut myös Sotaleskien ja Kaatuneiden Omaisten Huolto r.y:n Kuusankosken alaosaston puheenjohtajana.

Marraskuun 19 päivänä Kymintehtaan klubilla pidetyssä juhlatilaisuudessa yhtiön toimitusjohtaja, vuori-neuvos K. E. Ekholm esitti Mäelle kiitokset puolivuosisataisesta, tunnollisesti suoritetusta päivätyöstä yhtiön palveluksessa ja kiinnitti hänen rintaansa kultaisen ansiomerkin. Kahvinjuonnin aikana yhä edelleen pirteissä voimissa oleva päiväsankari kertoi eloisaan ja hauskaan tapaansa menneiden aikojen tapahtumista ja elämästä.

Instrumentti- insinöörejä Kuusankoskella

Teollisuuden Mittaus- ja Sääätöteknillinen Kerho, jonka syntysanat lausuttiin Kuusankoskella v. 1952, kokoontui täällä jälleen 19.—20.10.54. Kokouksessa oli läsnä toistakymmentä instrumenttialan insinööriä edustaen paitsi puunjalostusteollisuutta myös voima- ja vuoriteollisuutta, Keskuslaboratoriota ja Ekonoa. Ohjelmassa oli useita neuvotteluja, joissa käsiteltiin teollisuuden mittaus- ja sääätöteknillisen alan yhä moninaisemmiksi käyviä kysymyksiä. Varsinkin ammattihenkilöstön kouluttamiseen kiinnitettiin huomiota. Dipl.-ins. Gustav Rosenqvistin opastuksella tutustuttiin yhtiön tehdaslaitosten instrumentointiin.

Oskari Joukanen.

Aarne Hopea.

Sylvester Kansikas.

Pitkäaikaisesti palvelleita

VAAKAAJA OSKARI JOUKANEN

Kymin ulkotyöosastolta tulee 26.12.54 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 5.11.1886 Iitissä ja tullut 15.6.1906 purkaustöihin Kymin ulkotyöosastolle. V. 1913 hänet nimitettiin samalle osastolle työnjohtajaksi, jota tehtävää hoiti moitteettomasti 25 vuoden ajan. Kesällä 1917 hän oli komennettuna Juantehtaalte järjestämään nostolaitoksen käyntiinpanoa, ja kahtena seuraavana kesänä hän oii Outokummun kaivoksella lastauttamassa malmia, jonka kuljetusta Kymintehtaalte hän myöskin valvoi. Vuonna 1938 hän siirtyi Kymin talousosastolle toimien noin 6 vuotta varastomiehenä yhtiön päävarastolla. Nykyisessä toimessaan Kymin ulkotyöosastolla hän on ollut vuodesta 1945.

Joukanen aikaisemmista vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon vapaaehtoinen maanpuolustustyö. Hän kuului Kymintehtaitten Suojeluskuntaan sen perustamisesta lähtien. Myös ampumaurheilua hän on innokkaasti ja hyvällä menestyksellä harrastanut.

YLIMESTARI AARNE HOPEA

Kymin paperitehtaalte tulee 20.1.55 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 22.4.1892 Raumalla. 12.8.1909 hän tuli työhön Voikan paperitehtaalte paperikoneille ja siirrettiin 29.3.1910 kirjuriksi Voikan paperisaliin. Voikkaalte hän 8.8.1918 muutti salimestariksi Kymin paperitehtaalte, missä nykyisin työskentelee ylimestarina.

Mestari Hopean mieliharrastuksia ovat puutarhahoito ja kalastus sekä musiikki. Hän on kuulunut Kuusankosken Puutarhaseuraan sen perustamisesta lähtien ja toimii vielä nykyisinkin seuran varapuheenjohtajana. Aikaisemmin hän hoiti myös rahastonhoitajan tehtäviä. Hänet on kutsuttu seuran kunniajäseneksi, jota paitsi Suomen Puutarhavielijöin Liitto on myöntänyt hänelle liiton hopeaisen ansiomerkin.

Musiikkia mestari Hopea on harrastanut pienestä pitäen. Hän soitti pitkän aikaa viulua mm. Kuusankosken työväenopiston orkesterissa ja sen jatkossa Kuusankosken Orkesterissa, joka on kutsunut hänet kunniajäsenekseen. Myös postimerkkeily ja kirjojen keräily ovat kuuluneet hänen harrastuspiiriinsä.

Mestari Hopea on toiminut Kymin Oy:n tehtaiden työläisten sairas- ja hautausapukassan sekä eläkekassan ja Kuusankosken kunnan tiintarkastajana. Hän on kuulunut Kymintehtaan Mestarikerhoon sen perustamisesta alkaen hoitaen eri aikoina kerhon puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kerhomestarin tehtäviä.

AUTONAPUMIES SYLVESTER KANSIKAS

Kymin kuljetusosastolta tulee 18.2.55 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt maaliskuun 28 p:nä 1886 Valkealassa ja tullut 15.6.1909 Kymin ulkotyöosastolle, mistä syyskuussa 1912 siirtyi Ky—Kuu talliosastolle. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1927 lähtien. Tehtävänsä Kansikas on aina suorittanut ahkerasti ja tunnollisesti.

Viktor Kunnas.

Artur Aranko.

Anna Pajunen.

M E R K K I P Ä I V I Ä

70-VUOTIAITA

Leikkuukoneenkäyttäjä Viktor Edvard Kunnas, Kuusankosken paperitehtaalta, 30.12.54. Hän on syntynyt Askolassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 1.11.1902 Kuusankosken paperitehtaalte kastelukoneelle. Työskenneltyään sen jälkeen eri tehtävissä hänet nimitettiin 20.10.07 leikkuukoneenkäyttäjäksi, jona on siitä lähtien toiminut vuoroin Kymin ja Kuusankosken paperitehtailla. Hän on saanut yhtiömme kultaisen ansiomerkin tultuaan vuosi sitten olleeksi 50 vuotta palveluksessa. Nuorempana Kunnas harrasti kuorolaulua kuuluen paikkakunnalla siihen aikaan toimiviin mies- ja sekakuoroihin.

Työnjohtaja Artur Aranko, Keskuspuutarhasta, 31.12.54. Hän on syntynyt Elimäellä Mustilan kartanossa. Käytyään Tuomarniemen metsäkoulun v. 1904—05 hän toimi v. 1906—16 metsätyönjohtajana Nastolassa ja 1917—22 piirityönjohtajana T:mi John Askolinilla. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1925 työnjohtajaksi Keskuspuutarhaan ollen tässä toimessa edelleenkin. Aranko on suuren perheen huoltajana esimerkillisellä tavalla kasvattanut ja kouluttanut lapsensa kelpoiksi yhteiskunnan jäseniksi. Vapaa-ajat ovat suurimmaksi osaksi kuluneet työn merkeissä, oman asunnon ympärillä olevan puutarhan hoitamisessa. Myöskin naapurit ovat saaneet auliisti asiantuntevaa opastusta kotipuutarhojen kunnostamisessa. Kuusankosken Puutarhaseuraan hän on kuulunut sen perustamisesta lähtien ja seuran johtokuntaan 15 vuotta. Hän on saanut Suomen Puutarhailijain Liiton hopeisen ansiomerkin.

60-VUOTIAITA

Halkojenmittaaja Anna Elina Pajunen, Voikan ulkotyöosastolta, 30.12.54. Hän on syntynyt Iitissä. Oltuaan aikaisemmin tilapäisenä paperinlajittelijana hän tuli 18.4.43 työhön Voikan puuhiomon tikkusihdille. Ulkotyöosastolle hän siirtyi 23.1.45.

Halkojensahaaaja Elsa Matilda Laakso, Voikan ulkotyöosastolta, 24.1.55. Hän on syntynyt Valkealassa.

Yhtiömme palvelukseen hän tuli Multahovin kartanoon, missä työskenteli erilaisissa maataloustöissä ja metsänkylvötehtävissä. Voikan tehtaalle hän siirtyi 5.3.20.

I hioja Jaakko Makkonen, Voikan puuhiomolta, 28.1.55. Hän on syntynyt Hankasalmella, mistä 31.8.20 tuli työhön Voikan puuhiomoon. Makkonen on palvellut samalla osastolla jo yli 34 vuotta. Hänet tunnetaan hyvänä ammattimiehenä.

Siivooja Aleksandra Lahtinen, Voikan puuhiomolta, 10.2.55. Hän on tullut yhtiön palvelukseen 30.6.27 Voikan selluloosatehtaalte ja siirtynyt sieltä 17.5.54 Voikan puuhiomolle, missä edelleenkin työskentelee.

Voimalaitoksenhoitaja Taavetti Virolainen, Voikan sähköosastolta, 16.2.55. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1918 työskennellen aluksi sahalla sekä uittotöissä. Oltuaan välillä muutaman vuoden korjauspajalla hän siirtyi v. 1927 nykyiseen toimeensa sähköosastolle. Virolainen on ollut työväenopiston riennoissa uskollisesti mukana vuosikymmeniä kuuluen aikaisemmin mm. opiston kuoroon ja lainopin piiriin sekä toverikunnan johtokuntaan. Opiston johtokuntaan hän kuuluu nykyisinkin, samoin myös useiden järjestöjen johtokuntiin. Innokkaana kalamiehenä hän on ollut perustamassa Voikan kalastuskerhoa.

50-VUOTIAITA

Apumies Vihtori Huotari, Kymin rakennusosastolta, 23.12.54. Hän on syntynyt Miehikkälässä. Ennen yhtiömme palvelukseen tuloaan hän työskenteli Vehkalahdella Karjalan Pelto Oy:ssä ollen keväät uittotöissä. V. 1927 hän tuli työhön rakennusosastolle, mistä lyhyen ajan kuluttua siirtyi Kymin paperitehtaalte ja sieltä v. 1952 jälleen rakennusosastolle. Paperitehtaalte ollessaan Huotari oli ammattiosastonsa toimihenkilöitä.

Terienteroittaja Onni Utti, Kymin selluloosatehtaalte, 13.1.55. Hän on syntynyt Valkealan Sydänmaan Utissa. Koulunkäyntinsä lopettuaan hän

Taavetti Virolainen.

Vihtori Huotari.

Onni Utti.

Martti Alanko.

aloitti työskentelynsä metsätöissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli keväällä 1929 ulkotyöosastolle siirtyen kuitenkin seuraavan vuoden alussa Kymin selluloosatehtaalte, missä hän on toiminut ensin sekalaisissa tehtävissä ja myöhemmin keittäjänä sekä syksystä 1944 lähtien terienteroittajana.

Maisteri Viljo Anselm Tanner, klooritehtaalte, 16.1.55. Hän on syntynyt Turussa. Tultuaan ylioppilaaksi Turun klassillisesta lyseosta hän aloitti v. 1924 kemian opiskelun Turun Yliopistossa. Filosofian kandidaattitutkinnon hän suoritti v. 1932. Vuosina 1932—33 hän täydensi opintojaan Abo Akademien kemiallis-tekniillisessä tiedekunnassa. Enso-Gutzeit Oy:n toimeksiannosta hän suoritti vuosina 1933—34 Vuoksen vedentutkimuksia ollen assistenttina tri Hagmanin tutkimusryhmässä. Tämän työn tultua loppuun suoritetuksi tutkimusryhmä siirtyi tutkimaan Kymijoen vesikysymyksiä. Yhtiömme palvelukseen maist. Tanner tuli v. 1935 toimien ensin pää- ja koelaboratorion tutkimusinsinööriä. V. 1942 hänet nimitettiin klooritehtaan sivutuoteosastojen käyttöinsinööriksi. Laboratoriotutkimuksista hän on prof. H. Roschierin kanssa julkaissut kirjoituksia alan ammattilehdissä. Sivutuoteosastojen "vanhempana lehtorina" hän on aktiivisesti ottanut osaa tuotteiden laadun kohottamiseen sekä niiden tunnetuksi tekemiseen. Hän on myös ollut mukana osastojen laajentamis- ja nykyaikaistamishankkeissa. Toveripiirissä maist. Tanner on tunnettu hyvänä ja rehtinä toverina. Hänen merkittävin luonteenomaisuutensa

on syvä huumori, joka maustettuna klassillisen sivistyksen pippurilla useasti kohottaa kanssaihminen mielialaa. Jo nuoruudessa saatu kiintymys mereen on jatkunut ja monet kesät hän on moottoriveneellä risteillyt Turun ja Ahvenanmaan saariston aavoilla selillä. Maist. Tanner kuuluu moneen ammattialansa yhdistykseen.

Voitelija Aarne Armas Suomi, Voikan puuhiomolta, 17.1.55. Hän on syntyperäisiä paikkakuntalaisia. Yhtiön palvelukseen hän tuli 30.10.1921. Oltuaan ensin töissä eräillä muilla osastoilla hän siirtyi Voikan puuhiomolle työskennellen siellä edelleenkin.

Vuoromestari Martti Vihtori Alanko, klooritehtaalte, 23.1.55. Hän on syntynyt Sysmässä. Käytyään koulunsa siellä hän vanhimpänä lapsena hoiti isän kuoleman jälkeen pientä kctitilaa. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän tuli v. 1928 yhtiömme palvelukseen Kuusaan sahalle, mistä vielä samana vuonna siirtyi klooritehtaalte. 15 vuoden aikana Alanko työskenteli käytännöllisesti katsoen kaikilla klooritehtaan osastoilla. Vuoden 1944 alussa hänet nimitettiin vuoromestariksi, jossa toimessa on edelleenkin.

Hannes Tikkanen, Voikan puuhiomolta, 8.2.55. Hän on syntynyt Pielavedellä ja tullut yhtiömme palvelukseen 29.12.1927 Voikan ulkotyöosastolle. Oltuaan sen jälkeen pitkän aikaa maanviljelysosastolla hän siirtyi v. 1948 Voikan puuhiomolle.

Hannes Tikkanen.

Hugo Alén.

Arvi Nyberg.

Väinö Helolinna.

Siiri Sirén.

Eino Parviainen.

Rullapakkari Hugo Alén, Kymin paperitehtaalta, 16.2.55. Hän on itä-Hämeen poikia, syntynyt Hartolassa. Jo poikasena hän muutti Iittiin ja tuli 30.10.1922 työhön Voikan selluloosatehtaalle, mistä 17.3.28 siirtyi Kymin puuhiomoon. Oltuaan sotien jälkeen jonkin vuoden klooritehtaalla hän tuli 26.4.50 rullapakkariksi Kymin paperitehtaalle.

Konttoristi Arvi Nyberg, lähetysosastolta, 16.2.55. Hän on syntynyt Uuraan Esisaassa. Käytyään 5 luokkaa Viipurin Suomalaista Lyseota ja suorittuaan kauppakoulun kurssin Viipurissa hän työskenteli ensin puolisen vuotta harjoittelijana Suursaaren sahalla Pölläkkälässä ja sen jälkeen 1.7.22—28.2.24 konttoristina puutavarain välityslieke Esisaari Oy:ssä Uuraassa. Sieltä hän siirtyi Oy. Laskelä Ab:n palvelukseen laivauspäällikön apulaiseksi yhtiön Uuraan laivauskonttoriin työskennellen myös muutamina talvina saman yhtiön Laskelässä omistaman sahan konttorissa. Vuoden 1931 alusta hän toimi mainitun yhtiön pääkonttorissa Laskelässä lähetysosaston päällikön apulaisena aina talvisotaan saakka. Sen päätyttyä hän oli Kymin Oy:n voimalaitosrakennuksen kirjanpitäjänä Kuusankoskella, kunnes v. 1945 siirtyi nykyiseen toimeensa lähetysosastolle. Laskelässä ollessaan hän toimi muutaman vuoden Harlun Urheilijain sihteerinä ja vuodesta 1932 talvisotaan saakka Harlun sk:n meriosaston osastopäällikkönä. Kuusankoskella hän on ollut Kuusankosken Karjalaiset ry:n sihteerinä seuran perustamisesta eli vuodesta 1945 lähtien. Vapaa-aikoinaan hän on harrastanut kielipintoja. Hänen muista harrastuksistaan mainittakoon ampuminen. Hän oli useita kertoja yhtiömme edustajana sen ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n välisissä ampumakilpailuissa. Talvisodassa hän osallistui Laatokan puolustukseen sekä evakuoimistehtäviin ja kuului jatkosodassa ilmatorjuntajoukkoihin.

Käymisosaston hoitaja Väinö Leander Helolinn, spriitehtaalta, 17.2.55. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli yhtiömme palvelukseen 30.6.1923 Kuusaan sahalle ja sieltä vielä samana vuonna Kymin rakennusosastolle. Työskenneltään sen jälkeen ulkotoyosastolla ja Kymin selluloosatehtaalla hän siirtyi v. 1927 Kuusaan puuhiomoon, jonka kirjoissa oli 30.5.41 saakka. Oltuaan sitten vain pari viikkoa klooritehtaalla hän joutui lähtemään jatkosotaan,

missä haavoittui pahasti käteen. 21.9.43 hän tuli työhön spriitehtaalle ja on koko ajan toiminut käymisosaston hoitajana.

Aputyöläinen Siiri Sirén, Kymin rakennusosastolta, 18.2.55. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1921 Kuusaan puuhiomoon työskennellen siellä 18 vuotta. Sen jälkeen hän on ollut työssä mm. Kymin paperitehtaalla, Keskuspuutarhassa, asunto-osastolla ja Kymin talousosastolla. Kymin rakennusosastolle hän siirtyi 1.3.49.

Ulkotoymies Eino Parviainen, Voikan ulkotoyosastolta, 20.2.55. Hän on syntynyt Voikkaalla. Jo rippikoulupoikana hän tuli yhtiömme palvelukseen, aluksi naulapojaksi Voikan paperitehtaalle pakkaamaan paperirullia kimmeistä valmistettuihin suojakehyksiin. Työskenneltään sitten useammilla eri osastoilla hän siirtyi v. 1937 pohjois-Suomeen tukkisavotoille. Sotien päätyttyä hän tuli työhön Voikan ulkotoyosastolle. Parviainen on tunnettu erittäin innokkaana kalamiehenä. Viime kesänä hän sai tiettävästi suurimman Kymestä ongella saadun lahnan, joka painoi 3,6 kg.

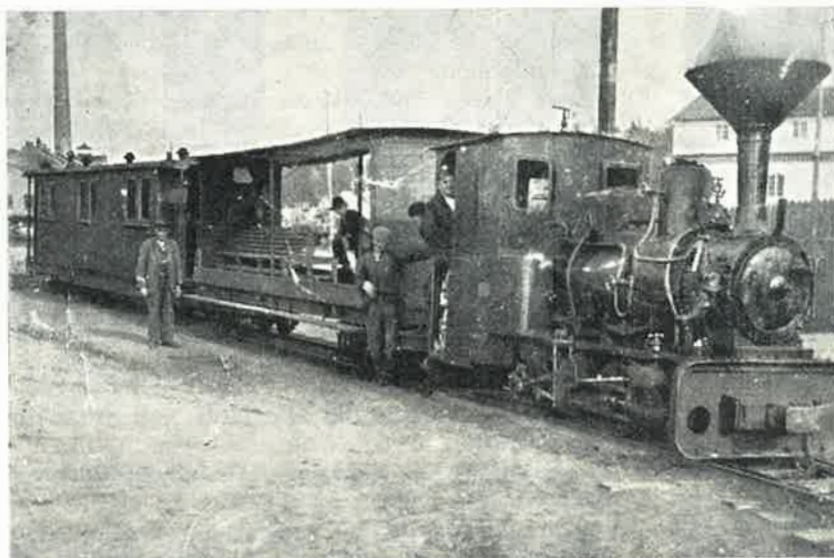
Maalari Eemil Jokinen, Kymin rakennusosastolta, 21.2.55. Hän on syntynyt Amerikassa, mistä perhe muutti Suomeen hänen ollessaan 5-vuotias. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 14:n ikäisenä v. 1919 rakennusosastolle. Lukuun ottamatta lyhyttä poissaoloa, jolloin hän työskenteli yksityisen palveluksessa, ja yhden vuoden palvelua Kuusaan paperitehtaalla hän on yhtäjaksoisesti työskennellyt samalla osastolla. Jokinen on kuulunut palokuntaan 23 vuotta.

HISSIMIES AUGUST HAAJANEN

Kymin paperitehtaalta kuoli 7.11.54 Kuusankoskella hieman yli 75 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 11.9.1879 Ristiinassa ja tullut yhtiön palvelukseen 9.6.1907. Ensi vuoden helmikuun 22 p:nä hän olisi tullut palvelleeksi yhtiötä 45 vuotta. Miltei koko palveluskautensa Haaajanen työskenteli eri tehtävissä Kymin paperitehtaalla, minne hän tuli jo 26.3.1912.

Haaajanen omasi luontaisen leikinlaskutaidon ja viljeli rehevää savolaista huumoria. Häntä jäivät lähinnä suremaan tytär perheineen sekä poikavainajan lapset.

*Juantehtaan matkustajajuna avo- ja umpivaunuineen. Kuljettajan istuimella Matti Mustonen ja vau-
nujen kohdalla konduktööri "Jun-
nukka" Lipponen.*

*Viereisellä sivulla: Kaksi kauan
palvellutta: Poika-Ville Horjander
ajokkinsa ääressä. Lämmittäjänä
Arvo Pirinen.*

50-vuotias rautahepo

"Rautatie, joka sai myönnytyksensä hevosraitio-
tieksi Kuopion läänin Kuvernöörin päätöksellä jou-
lukuun 3 p:ltä 1900, väliaikaiselle liikenteelle höyry-
veturilla saman viraston päätöksellä tammikuun 4
p:ltä 1905 sekä yleiselle liikenteelle Keisarillisen Se-
naatin päätöksellä toukokuun 30 päivästä 1905, on
3.875 m pitkä, jonka lisäksi tulee sivu- ja pisterai-
teiden pituus 4.058 m, siis yhteensä 7.933 m. Tällä
matkalla löytyy yksi asema ja kaksi pysäkkiä. Ra-
dalla on suurin nousu 0.020 ja pienin säde kaarrok-
sissa on 50 m."

Edellä oleva on lainaus Juantehtaan eli Karjalan-
kosken rautatien ensimmäisistä vuosikertomuksista.
Siitä ilmenee, että näinä päivinä tulee kuluneeksi 50
vuotta siitä, kun oikein höyryvoimalla kulkeva juna
uutuudellaan hämmästytti juantehtaalaisia. Siksi on
paikallaan palata ajassa puoli vuosisataa taaksepäin
ja seurata pienisrautatien vaihteita.

Ensimmäiset tilastotiedot rautatiestä ovat käytettä-
vissä vuodelta 1906, jolloin vasta suoritettiin lain
vaatima radan katselmus. Tästä ensimmäisestä vuosi-
kertomuksesta ilmenee, että kalustoon kuului yksi
30-hevosvoimainen Tank-veturi, yksi matkustajavau-
nu "27 istumapaikalla" ja muutamia tavaravaunuja.
Henkilöitä kuljetettiin sinä vuonna 9.443 ja tavaraa
45.224.303 kg.

Liikenneohjesääntö ei ole paljon silloisesta muut-
tunut. Heti alussa määrättiin, että "kaikkien rauta-
tien palveluksessa olevain virkamiesten ja käskyläis-
ten tulee osottaa yleisölle säädyllyistä ja avuliasta
kohtelua". Kuri ja järjestys piti olla ja esim. "väke-

vistä juomista päihtyneet henkilöt alkoot millään
ehdolla olko oikeutetut seuraamaan junassa". Am-
puma-aseitten kuljetus oli kielletty, kun sitä vastoin
"ruutia saa matkustaja ottaa mukaansa ainoastaan
ruutisarvessa tahi ladatuissa patruuneissa ja ovat
ruutisarvi ja patruunat annettavat konduktöörin hal-
tuun". Elukoita sai kuljettaa mukana ainoastaan koi-
ria, kissoja, lampaita ja sikoja hintaan 25 penniä kap-
paleelta. Matkustajilta perittiin III luokassa 25 pen-
niä ja II lk:ssa 50 penniä, ja edestakainen lippu mak-
soi vastaavasti 45 ja 90 penniä.

Ensimmäiset veturinkuljettajat olivat Otto Marti-
kainen ja Matti Mustonen, jotka myös kokosivat en-
simmäisen tänne laatikoissa saapuneen veturin. Sa-
maa veturia on tähän mennessä yli 40 vuotta kuljet-
tanut myös Vilho Horjander. Aluksi ei vaadittu min-
käänlaista kuljettajanpätevyyttä osoittavaa tutkintoa,
ja Poika-Villekin pääsi jo 15-vuotiaana kuljettajaksi.
Vuonna 1920 valtion tarkastaja vaati miehet kokei-
siin. Konduktöörinä oli "Junnukka" Lipponen ja hä-
nen kuoltuaan hänen poikansa Einar ja Eero Lippo-
nen. Useista lämmittäjistä mainittakoon aivan en-
simmäiset Otto Blomberg ja Pekka Tuovinen. Jarru-
miehenä on pisimmän aikaa toiminut Kalle Turunen.
Ensimmäinen jarrumies oli Jussi Vänninen. Rata-
kaitsijana, ratamestarina ja ratavartijana on yli 48
vuotta työskennellyt Pekka Airaksinen.

Junavaurioita on sattunut ani harvoin. Joskus on
joku vaunu pudonnut kiskoilta, mutta matkustajien-
kin apua käyttäen se on nostettu takaisin raiteille.

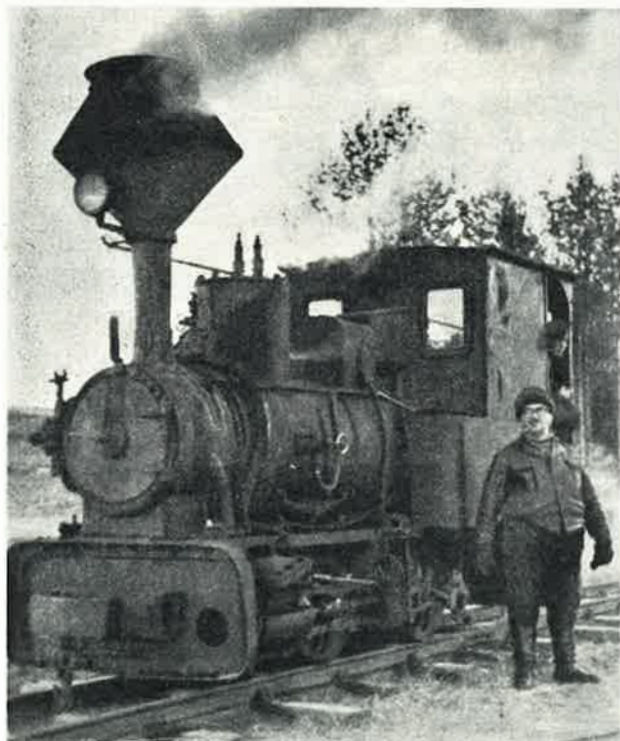
Rautatiellä kulkeminen oli — ja on kai vieläkin —
sakon uhalla kielletty. von Alfthanin aikana v. 1916
haastettiin käräjille mm. torppari Olli Huttunen,
työläisnaiset Maria Makkonen ja Heta Leskinen sekä
työmiehet Erik Leskinen ja Kusti Oksman vastaa-
maan radalla kulkemisesta. Todistajina olivat Antti

Korhonen ja Pekka Airaksinen, jotka kumpikin saivat 5 mk todistajanpalkkiota. Vastajaat voittivat kuitenkin juttunsa, kun näiden oikeudenkäyntiavustaja, talollinen Paavo Taskinen esitti tehtaansaarnaaja Hille Sipilän todistuksen siitä, ettei radallakulkukieltoa ollut määräysten mukaisesti kirkossa kuulutettu.

Juna välitti liikennettä pääasiassa Syväriltä. Laitaliikenteen aikana joutuivat nilsiäläiset lähtemään puolenyön aikaan kotoaan ja Kuopioon päästiin klo 9. Kotona oltiin taas seuraavan puolenyön tienoissa.

Matkustajaliikenne lopetettiin elokuun alussa 1934 autoliikenteen laajenemisen takia kannattamattomana. Silloisista matkustajavaunuista toinen palvelee edelleen Voikkaalla ja toinen on ollut kesähuvilana eräässä Vuotjärven saarella. Henkilöliikenteen aikana kuljetettiin vuosittain noin 10.000 matkustajaa, parhaana vuonna (1913) 18.178. Vain 1 % matkustajista käytti II luokkaa. Suurempi höyryvetureista vietiin sotareissulle ja kuuleman mukaan vajosi suohon Aunuksen kannaksella. Toinen veturi, ensimmäiseksi hankittu, on edelleen tehtaan oman tavaraliikenteen palveluksessa Poika-Villen ajokkina. Sille hankittiin identtinen kaksonen sotaan sortuneen tilalle. Sotien jälkeen on lisäksi hankittu kaksi Valmetin moottoriveturia, jotka ovat pääasiassa sahan käytössä. Täten kuuluu kalustoon nykyään kaikkiaan neljä veturia ja 38 isompaa tavaravaunua sekä 65 halkovaunua.

Poika-Ville Horjander, 57-vuotias huumorinviljelijä, on 44 palvelusvuodestaan ollut 41 vuotta "pitämässä veturia raiteilla ja tasapainossa". Kiinnostus veturia kohtaan ilmeni hänessä jo silloin, kun veturia ei vielä ollut nähtykään Juankoskella. Hän muistaa nimittäin pikkupoikana olleensa monta kertaa

kyydissä samassa junassa, kun "kauraveturi", nimeltään "Hurra", oli sitä vetämässä. Mäen päällä hevonen päästettiin valjaista ja juna sai mennä yksinään myötämaata. Vastamäen alkaessa "Hurra" taas joutui töihin. Sillä tavalla ajettiin takkirautaa ja valutavaroita Karjalankoskelle.

Omalla veturimiesajaltaan Ville kertoo, että umpinaisia rautatievaunuja oli kaksi, joista toinen oli Juantehtaalla tehty. Sitä sanottiin ruokasaliksi, mutta minkä takia, sitä ei käy tässä kertominen. Toisen luokan vaunuosastossa toppasohvalla istui usein eräs luutnantti tyttänsä kanssa. Ei voinut Poika-Ville veturissa oikein vastustaa kiusausta katsoa salaa nuorenparin lempeä oven yläpuolella olevasta ikkunasta.

Joskus juhlien aikaan oli matkustajia paljon, parin avovaunun lisäksi voi olla 6—7 tavaravaunua täynnä matkustajia istumassa pukien päälle asetetuilla penkeillä. Tavaraa kulki runsaasti molempiin suuntiin. Joka viikko tuotiin Helsinkiin lähetettäväksi yksinomaan voita kaksi vaununlastia.

Tialan ylikäytävällä oli portti, jonka portinvartija junan tullessa käänsi rautatien päältä sulkemaan maantieliikennettä. Sattui joskus aamuisin klo 5 aikaan, ettei portinvartijan mökistä vielä näkynyt valoa. Silloin ajettiin aivan mökin lähelle ja annettiin pitkä ja kimakka vihellys. Mökkiin tuli liikettä ja alushameen liepeet heiluivat aamutuulella.

Kerran sattui, ettei paroni von Alftan päässyt junaan. Hämärässä konduktööri Junnukka Lipponen ei huomannut häntä hotellin pysäkillä ja antoi veturille merkin jatkaa matkaansa. Paroni juoksi junan kiinni Vuotjärven pysäkillä ja on helppo kuvitella seurannutta sanaryöppyä, josta kenen tahansa korvat olisivat kuumentuneet. Junnukka kuitenkin selvisi hyvin leikillisellä vastauksella: "Eihän me, Herra Parooni, sen kautta ajettukaan." Junnukan leikillisyyttä kuvaa sekin, että hän ennen lähtöä tavalisesti kysyi matkustajilta: "Joko lähdetään?" Sitten hän vasta vihelsi.

Paljon sitä on tullut junassa ajettua "ohjauspyörässä" kiinni. Ennen ajettiin Karjalankoskellekin 6—7 kertaa päivässä, nyt sen sijaan vain pari kertaa. Lisäksi tulee pari kolme matkaa Pikonniemeen halkoja hakemaan, halkojen siirto sirkkelillä, kuorimon roskien ajo Pellesmäen hiekkahautaan, verstaan roskien ajo pannuhuoneelle ja kaikenlaista muuta ajoa, nykyäänkin vähintään 40 km päivässä. Varovasti laskien on Ville ajanut matkan, joka vastaa ainakin 15 kertaa maapallon ympäri. Hän sanookin, että on siinä monet housun takamukset kuluneet ja monelle tytölle vilkutettu. Välillä Ville vakavana huomauttaa, että hyvin on mennyt tähän asti ilman erikoisempia komelluksia. Kunpa menisi tästä edelleenkin.

Teimme Villelle vielä jonkin kysymyksen.

- Paljonko painaa veturi?
- 7 tonnia.
- Paljonko kuljettaja?
- 113 kg
- Paljonko kuluu piipputupakkaa
- Puolitoista tokkaa päivässä.

Rautatietä pitkin sakon uhallakin kävellessämme satuimme tapaamaan "topparoikan". Erkki Holopai-

Hannes Härkösen (vas.) ja Erkki Holopaisen muodostama toppa-roikka.

nen ja Hannes Härkönen olivat kahdestaan vaihtamassa uusia ratapölkkyjä lahonneiden tilalle. Kolmas mies Matti Savolainen oli näin iltpäivällä vapaa töistä, koska nousee jo aikaisin aamulla lämmittämään veturia. Kesäisin riittää jatkuvasti radan kunnostamista. Sitä paitsi on viime kesänäkin laitettu jon-

kin verran uusia sivuraiteita, kuten uusitun raami-verstaan luo ja metsänhoitajan asunnon vieressä olevalle halkovarastolle. Työ on miesten mielestä mukavaa ja terveellistä raittiissa ulkoilmassa. Talvella vain tahtoo joskus tulla kylmä veturin edessä lunta auratessa.

Maatalouskerhotytöt harrastusmerkkiä suorittamassa

Syksyllä alkoi 21 maatalouskerhotyttöä suorittaa kotitaloudellisen harrastusmerkin saantiin kuuluvia vaatimuksia kokoontuen maanantai-iltaisin työntekijäin kerholla ja keskiviikkoisin Jouhtenisen kylässä Merkkisuorituksia valvoi ja opastusta antoi kerhoneuvoja Mandi Mäkinen. Vaatimuksiin kuului vähintään 30 ruoanvalmistuksen, leipomisen, säilömistä, kodinhoidon, askartelun ja käsitöiden alalta olevaa tehtävää, vähintään 5 kustakin ryhmästä. Osanotto-oikeus oli 5 vuotta kerhoon kuuluneilla.

Yläkuvassa vasemmalta lukien Aino Iskanus, Laina Mustonen, Leena Pitkänen, Liisa Pitkänen, Marja-Leenä Saarelainen, Anja Punkki, Elina Iskanus, Ulla Partanen, Riitta Tuppurainen ja Sirkka Jokivuori pölyriepuja ja patalappuja valmistamassa.

Alakuvassa vasemmalla Kaija Miettinen ja Raili Kuosmanen eväitä laittamassa, takana Anja Hiltunen ja Liisa Lappalainen silittämässä, oikealla kerhoneuvoja Mandi Mäkinen.

Paavo Korhonen.

75-VUOTIAS

Työnjohtaja Paavo Korhonen 25.1.55. Hän on syntynyt Akonveden kylässä muutaman kilometrin päässä Juantehtaalta. Isä oli Juantehtaan palveluksessa ja sinne tuli Paavokin jo 14-vuotiaana työhön. Ensin hän oli kesäisin lämmittäjänä Piku-laivassa ja talvisin lunta luomassa. Piku kuljetti niihin aikoihin valu- ja kankirautatavaraa Karjalankoskelta Kuopioon. Sen jälkeen Paavo työskenteli valimossa put-saripoikana ja käsipajassa päällelyöjänä. Mestarina oli ensin "Riti" ja myöhemmin "Eti" Lundberg. Helmikuun alussa 1901 Paavo sanottiin irti työstään, kun Oy. Taimi, joka silloin omisti Juantehtaan, teki vararikon. Paavo lähti nyt seppä Hannes Toivosen kanssa Muuruveden kirkkoa rakentamaan. Pyrkijöitä oli jonossa yli 500 miestä ennen Paavoja ja vain 28 miestä ja 12 hevosta otettiin. Paavo ei kuitenkaan lannistunut, vaan meni töihin otettujen miesten kanssa saven kaivuun. Mestari tuli illalla kuopalle ja piti nimenhuudon. Paavon nimeä ei paperissa tietenkään ollut, minkä vuoksi Paavo noin vain muina miehinä kysäisi, että minnekkäs se hänen nimensä on unohtunut. Ja unohtuneeksi kai mestari sen luulikin, kun ilman muuta lisäsi sen muiden joukkoon. Hyvänä työntekijänä Paavo olisi päässyt vielä Nilsiänsä kirkkoa rakentamaan, mutta palasi takaisin Juantehtaalte, missä taas oli järjestynyt työmahdollisuuksia. Talvisin Paavo oli kirvesmiehenä ja kesäisin urakkapalkalla soutamassa lankkuja tehtaan sahalta Karjalankoskelle tai sitten seitsemän veneen ja kymmenen miehen urakkaporukassa soutamassa malmia yläpuolelta. Vuonna 1906 Paavo alkoi kirvesmiehenä rakentaa massatehdasta. Kun se parin vuoden päästä valmistui, siirtyi Paavo konepuusepäksi puusepänverstaalle. Siellä tehtiin urakkapalkalla mm. puimakoneita, oljenpuhdistajia, silppu- ja puhdistuskoneita, hevosi-kiertoja sekä kirnuja. Tässä työssä meni melkein 7 vuotta, ja sen jälkeen Paavosta tehtiin puuhiomon työnjohtaja. Neljän vuoden kuluttua hän siirtyi työnjohtajaksi rakennusosastolle ja tässä toimessa hän onkin sitten viimeiset 25 vuotta ollut. Yhtiötä hän on palvellut jo kokonaista 54 vuotta ja edelleenkin hän kesät talvet reippaasti ajelee polkupyörällä työmaillaan.

Huugo Niskanen.

Eetu Laitinen.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAS

Työnjohtaja Huugo Niskanen Kiuruvedellä 24.12.54. Hän on vuodesta 1922 lähtien hoitanut hänelle kuuluvat tehtävät laajassa Kiuruveden metsäpitäjässä solmien hyvät ja luottamukselliset suhteet lukuisiin metsänmyyjiin ja metsänomistajiin.

50-VUOTIAS

Työnjohtaja Eetu Laitinen Siilinjärven Päihismäellä 18.12.54. Hän on tullut yhtiön palvelukseen 1.5.1919 harjoittelijaksi Pajujärven piiriin ja nimettiin 1.10.25 työnjohtajaksi. Ammattinsa taitavana sekä luonteeltaan tasaisena ja täsmällisenä hän on saavuttanut sekä esimiestensä että metsänomistajien täyden luottamuksen. Laitinen on 31.12.49 saanut Kymn Oy:n hopeisen ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta.

METSÄOSASTO

Rauhallista Joulua

ja

Hyvää Uutta Vuotta

toivottaa

Kymi-Yhtymän toimitus

Prototyypipaja

Högforsin tehtaaseen perustettiin viime kesänä uusi osasto, jolla henkilökunnan vähälukuisuudesta huolimatta on tärkeä tehtävä tässä raudan valtakunnassa. Tämä uusi tulokas on koeosasto. Sitä voidaan nimittää myös prototyypipajaksi, mikä nimitys antaa selvimmän kuvan sen tehtävästä. Prototyypipaja on saanut tyyssijan entisellä radiaattoriosastolla ammevaraston nurkkauksessa. Tähän muusta ympäristöstään verkkoseinällä erotettuun osastoon on sijoitettu välttämättömiä työkoneita kuten sorvi, porakone, jyrsinkone, kaasua- ja sähköhitsauslaitteet sekä muutamia peltileikkureita. Huomio kiintyy kuitenkin ennen kaikkea useihin liesiin ja muihin valmisteisiin, joista osa on kokoonpanoasteella, osa taas valmiina.

Nimensä mukaisesti tällä osastolla on kysymys uusien artikkelisuunnitelmien kokeilemisesta ja soveltamisesta käytäntöön. Tällaista tärkeää työtä on luonnollisesti suoritettu aikaisemminkin, mutta se on tapahtunut muun varsinaisen tuotannollisen työn lomassa. Ylimestari Hugo Strang, joka toimi pitkän aikaa liesiosaston ylityönjohtajana, mutta on nyttemmin siirtynyt tämän uuden osaston johtoon, kertoi, että näissä uusissa olosuhteissa on paljon parempi mahdollisuus syventyä tähän tärkeään kokeilu- ja soveltamistyöhön. Ja haastateltavamme, jos kukaan, voi puhua tästä asiasta pitkällisen kokemuksen perusteella. Hän oli ennättänyt hankkia jo monipuolisen ammattitaidon tullessaan 1931 Högforsin Tehtaan palvelukseen ensin suunnittelijaksi ja muutama vuosi myöhemmin liesiosaston vastaavaksi työnjohtajaksi. Hän on siis joutunut sekä suunnittelemaan että toteuttamaan uusia ideoita käytännössä yli kahden vuosikymmenen ajan. Nyt tämä työ on tullut hänen päätehtäväkseen. Uusien artikkeleiden suunnittelu suoritetaan edelleen piirustuskonttorissa, mutta aikaansaannokset joutuvat prototyypiosastolla perinpohjaisen kokeilun ja tarkistuksen alaisiksi. Mikä näyttää hyvältä paperilla, ei sitä ole läheskään aina käytännössä. Sen tähden on kokeiltava aina uudestaan ja samalla tutkittava, millä tavoin artikkelien valmistaminen saataisiin nopeimmin, vaivattomimmin ja pienimmin kustannuksin suoritetuksi.

Ylimestari Hugo Strang (oik.) ja asentaja Lauri Ståhl kaasulieden ääressä kokeilujaan suorittamassa.

Parhaillaan ylimestari Strang puuhaili kätevien apulaistensa kanssa kaasuliesien parissa. Saimme kuulla, että sähköliedestä on tullut kaasulieden kilpailija, ja sen tähden on koetettava päästä halvempaan tyyppiin. Uusi kaasuliesi olikin jo suunniteltu ja mallikappale valmis. Se odotti parhaillaan lähtöä Helsinkiin kokeiltavaksi.

Toinenkin kokeilun alaisista liesistä oli kaasuliesi, mutta tavallisuudesta poikkeava. Kun normaali kaasuliesi kelpaa vain siellä, missä on talouskaasua saatavana — meillä Suomessa vain Helsingissä —, voi tätä uutta kaasulietettä käyttää vaikka kesämökillä. Toisin sanoen se on täysin riippumaton kaasulaitoksesta ja -verkostosta. Salaisuus piilee siinä, että "kaasulaitos" voidaan sijoittaa tämän lieden viereen ja yhdistää siihen tavallisella kumiletkulla. Tämä kaasulaitos on tavallinen pullo, joka on täytetty nestemäisellä kaasulla. Kun painetta hieman alennetaan, muuttuu neste kaasuksi ja tällä tavoin liesi saa polttoaineensa. Nestekaasu on niin riittoisaa, että yksi pöntöllinen kestää normaalikäytössä useita viikkoja. Sen jälkeen säiliö lähetetään uudelleen täytettäväksi. Toistaiseksi pöntöt on lähetettävä Tanskaan saakka, mutta lähiaikoina rakennettaneen täyttösäiliö Helsinkiin,

Työturvallisuuspäivä

Högforsin Tehtaan työturvallisuuspäivää vietettiin marraskuun 16 p:nä. Päivään liittyvä iltajuhla pidettiin Seuratalossa. Juhlan alussa tehtaan soittokunta esitti kolme kappaletta kapellimestari A. Nygrenin johdolla. Tämän jälkeen piti yli-insinööri E. Alander avauspuheen, jossa hän kosketti Högforsin Tehtaan turvallisuustyötä ja sen merkitystä tehtaalle. Pääluottamusmies A. Aalto tehtaan vanhana työntekijänä käsitteli seuraavassa puheenvuorossa tehtaan turvallisuustyön aikaisempia vaiheita ja kosketti niitä seikkoja, jotka olisivat tarpeen turvallisuustyötä Högforsin Tehtaalla edelleen kehitettäessä. Puhuja totesi, että turvallisuustyö on toimikuntien ja järjestelmällisen toiminnan ansiosta mennyt tehtaalla viime vuosina huomattavasti eteenpäin. Hän painosti erityisesti sitä seikkaa, että tämä työ kuuluu jokaiselle, niin työntekijöille kuin työnjohdollekin. Minkälaisista taloudellisista arvoista turvallisuustyössä on kysymys, se selvisi läsnäoleville, kun puhuja mainitsi, että Högforsin Tehtaan työntekijät viime vuonna menettivät tapaturmien takia palkkatuloja yli 2 milj. markkaa. Työntekijäin päivänsioksi hän tässä tilastossa oli ottanut 1000 mk. Rahassa ei kuitenkaan voida arvioida sitä inhimillisen kärsimyksen määrää, jonka tapaturmat aina tuovat tullessaan. Tapaturmista koi-tuvat taloudelliset menetykset koko maassa nou-sevat n. 5 miljardiin markkaan. Tapaturmien aiheut-tajiksi on todettu puuttuva ammattitaito, tilanteen väärä arviointi, määräyksien laiminlyönti, puutteel-liset suojalaitteet ja kiivas elämänrytmi nykyisessä koneellistetussa teollisuudessa. Lopuksi pääluottamus-mies totesi, että turvallisuustyö on tehtävä, jota kan-nattaa suorittaa yksilön ja koko kansan etua silmällä pitäen.

Mietteitä turvallisuustyöstä työntekijän silmin kat-sottuna esittivät turvallisuustoimikuntien jäsenet F. Kuusela ja T. Paappanen. Tärkeitä seikkoja tuli esille heidän selostuksissaan. Näiden esitysten jälkeen teh-taan lääkäri tri Sjöblom esitelmöi tekohengityksestä.

joten kaasun saanti tulee huomattavasti yksinkertai-semmaksi. Ulkomailla tällaisia nestekaasuliesiä käy-tetään runsaasti tavallisena kotilietenä. Se sopii mai-niosti myös kesämökille, leireille, retkeilyvaunuihin jne.

Mutta vaikka tällä kertaa prototyypipajassa puu-hailtiin kaasuliesien parissa, niin tavallinen puuliesi

Pääluottamusmies A. Aalto.

Hän esitti parhaana tekohengitysmenetelmänä Even-keinin, jollainen tehtaallekin on rakennettu. Havain-nollisesti saatiin nähdä keinu käytännössä, "koekanii-nina" Väinö Aalto.

Kahvitarjoilun jälkeen seurasi ohjelmassa jouk-kueitten välinen tietokilpailu. Jokaista tehtaan tur-vallisuustoimikuntaa edusti 4-miehinen joukkue. Ins. Rundberg Teollisuustapaturmasta oli tuonut turval-lisuustyötä käsittelevät osaksi visaiset, osaksi humo-ristiset kysymykset. Valimon miehet aloittivat vas-taamisen, mutta tuloksia laskettaessa heidän todettiin jääneen viimeisiksi. Sekaosastojen edustajat osoittivat omaavansa runsaasti turvallisuustietoutta. He nyp-pivätkin jatkuvasti täydet pisteet kompastuen kysy-myksiin vain kerran. Tuloksena oli vakuuttava 21 pisteen voitto komeine palkintolautasineen. Toiseksi selviytyivät konepajaosastot 14 pisteellä. Valimo-osastot saivat 11 pistettä. Valimo-osaston joukkueen jäsenet saivat lohdutuspalkintona kukin "Ehkäise tapaturmia"-lehden vuosikerran, joten seuraavassa turvallisuusjuhlan tietokilpailussa heidän panoksensa on varmasti painavampi. Juhlayleisö sai tämän jäl-keen tutustua turvallisuusaiheiseen filmiin, joka esitti Ruotsissa tällä hetkellä käynnissä olevaa voimakasta tapaturmantorjuntatyötä.

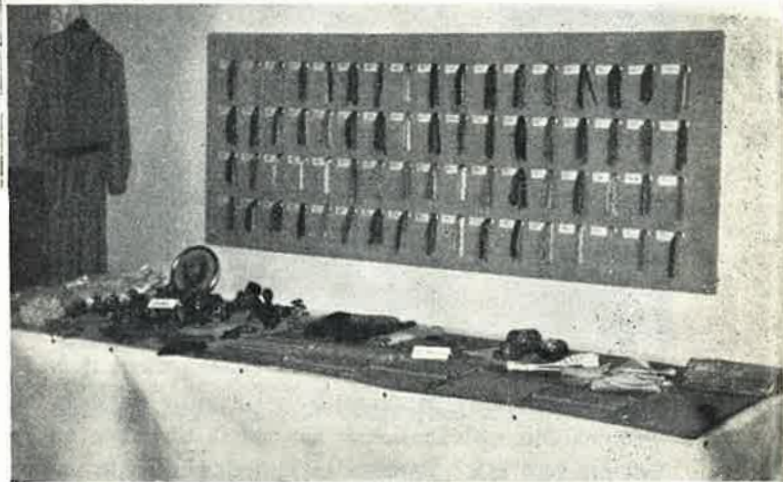
Rikasohjelmainen ja herätteitä antanut juhla päät-tyi ins. Autereen loppusanoihin.

on sittenkin luonnollisesti kokeilujen pääkohde. Uusin valmistusmenetelmin pyritään entistä parempiin tu-loksiin. Entiset mallitkaan eivät ole iänikuisia. Muoti vaihtelee tälläkin alalla ja Strangin pajassa on kyet-tävä luomaan sen takia myös "mannekiiniliesiä", jot-ka tulevat määräämään liesien ulkonäön sellaiseksi, että ne tyydyttävät vaativimmankin ostajan toiveet.

Vasemmalla: Eräs näyttelynurkkaus, jossa esillä maalauksia sekä keramiikkaa. Viimeksi mainittujen tekijä on rva Leskinen.

Alhaalla: Rva Westerholmin luonnonväreillä värjätty lankakokoelma.

Harrastustöiden näyttely

Högforsin Tehtaan Seuratalossa oli todellisen taidenäyttelyn tuntua lauantaina ja sunnuntaina 13. ja 14. 11. 54, jolloin eri harrastuspiirien töitä oli asetettu sinne näytteille. Tällä kertaa oli töitä ehkä vähemmän kuin joskus aikaisemmin, mutta keskitettynä vain muutamia harrastusaloja edustavaksi näyttely oli varsin onnistunut.

Näyttely oli järjestetty yhteistyössä tehtaan sosiaaliosaston, Karkkilan Työväenopiston taidepiirin ja Karkkilan Postimerkkikerhon kanssa. Työt oli ryhmitelty eri osastoiksi harrastusten laadun mukaan.

Näyttelyssä kävi kaikkiaan n. 600 henkeä, jotka tutustuivat näytteillä oleviin esineisiin suurella mielenkiinnolla.

Tauluja oli esillä kaikkiaan 50 edustaen kymmentä eri harrastajaa. Ilahduttavaa oli, että uusia nimiä näkyi vanhojen tekijöiden joukossa. Yleinen toteamus oli, että teosten taso oli huomattavasti noussut. Erittäin kauniita olivat varsinkin muutamat kukka-aulut, jotka tekotavaltaan olivat sangen korkealatuista. Myös tehtaan vanhojen tekijöiden, puutarhuri Lindströmin ja puuseppä Nousiaisen työt herättivät huomiota taiteellisuudellaan.

Taulujen yhteyteen oli pöydille järjestetty keramiikkaa ja porsliinia. Rouva Leskisen kauniit keramiikkatyöt saivat osakseen ansaittua huomiota Teh-

taan Vanjärven tilalta tuotu savi on osoittautunut hyväksi keramiikkasaveksi. Siitä olivat osoituksena rouva Leskisen herkäät eläinkuvat.

Kauneimmat porsliinimaalaustyöt olivat rouva Hagelinin käsialaa. Myös uusia kykyjä esittäytyi hyvin tuloksin.

Salin keskelle kaappiin järjestetty neiti Rannan nukkenäyttely kiinnosti varsinkin nuorempaa väkeä. Kolmenkymmenen eri maiden kansallispukuihin puetun nukan ryhmä oli mielenkiintoinen vanhemmillekin.

Suurta huomiota ja ihmettelyä herätti pöytä, jolle oli asetettu kerroneuvoja Westerholmin tekemät lankojen värikokeilut ja revinnäistyöt. Värjättyjen lankojen kokoelmassa oli 68 näytettä siitä, miten kauniita väriyhdistelmiä voidaan aikaan saada puhtaasti luonnosta saatavilla väriaineilla. Havainnollinen taulu esitti lisäksi samojen väriaineiden vaikutuksen viljaan, pellavaan ja pumpuliin. Värit herättivät huomiota varsinkin pehmeytensä takia. Mainittakoon, että tämä kokoelma pyydettiin Kansallismuseon kokoelmiin sen oltua näytteillä Taidehallissa Helsingissä. Toinen samanlainen kokoelma onkin luovutettu museolle.

Valokuvanäyttelyssä oli neljä osanottajaa. Erityisesti kiinnittyi huomio Reino Vesanderin 10 valo-

kuvasuurennusta käsittävään kokoelmaan. Vesanderilla on ollut suurennuskone vasta parin kuukauden ajan, ja kuitenkin asiantuntijoiden lausunnon mukaan kuvat ovat täysin tyydyttäviä. Vesander on invalidi, jonka molemmat kädet ovat ranteesta poikki. Tämä ei silti ole estänyt häntä ottamasta harrastuskohteeksi alaa, jonka luulisi vaativan runsaasti sorminäppäryyttä. Into ja harrastus voittavat kuitenkin vaikeimmatkin esteet.

Postimerkkeilijät esiintyivät arvokkain kokoelmin metsänhoitaja Blockin johdolla. Pöydillä lasin alla nähtiin merkki- ja kuoriharvinaisuuksia. Erittäin kauniin vaikutuksen teki kukka-aiheinen kokoelma.

Näyttelyyn oli lisäksi järjestetty osasto, jota kutsuttiin herätyskelloksi. Siinä oli näytteitä eri harrastusaloista. Niistä mainittakoon muovityöt ja nahka-muotoiluesineet. Töiden vieressä oli myös työvälineet, jotka osoittivat miten pienellä työvälinemäärällä pystytään aikaansaamaan kauniita ja koristeellisia esineitä.

Näyttelyä voidaan täydellä syyllä pitää onnistuneena. Varmasti moni näyttelyssä kävijöistä sai uutta innostusta johonkin harrastusmuotoon, varsinkin kun useissa niistä pääsee hyvin pienin kustannuksin alkuun. Harrastajalleen ne antavat paljon iloa ja tyydytystä. Harrastajista olivatkin useat sitä mieltä, että aluksi tarvitaan vain intoa ja ututteruutta. Taito seuraa sitten itsestään.

Alhaalla: Eri maiden kansallispukuinen nukkekokoelma veti varsinkin nuorta väkeä puoleensa.

Martti Nordberg.

Sven Söderlund.

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS

Yövärtija Martti Selim Nordberg 31.12.54. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärvellä. Högforsin Tehtasta hän on palvellut jo 55 vuotta. Työnsä hän aloitti asiapoikana konttorissa. Sen jälkeen hän maalasi malleja, pakkasi valutavaroita ja toimi vuosikymmenet sorvaajana. Nykyisin hän hoitaa yövärtijan tehtäviä. Viittaamme Nordbergia koskevaan haastatteluun lehtemme numerossa 5/53, s. 24.

50-VUOTIAITA

Työnjohtaja Sven Söderlund emalilaitokselta 7.1.55. Hän on syntynyt Fiskarsissa. Koulunkäyntinsä päätettyään hän meni töihin Fiskarsin Tehtaille. Asevelvollisuutensa suorittettuaan hän tuli 19.10.26 Högforsin Tehtaan työkaluosastolle, jossa oli parin vuoden ajan. Emalilaitoksella niihin aikoihin toiminut saksalainen mestari tarvitsi kerran apulaista ja niin Söderlund tuli siirtyneeksi emalilaitokselle. Tutustuttuaan emaloinnin salaisuuksiin hänet kyvykkäänä ja tunnollisena työntekijänä nimitettiin sanotun osaston työnjohtajaksi.

Sosiaalitarkastaja Alli Suominen sosiaaliosastolta 18.1.55. Hän on syntynyt Nummella. Oltuaan Karkkilan työväenopiston, yhteiskoulun ja kansakoulun talous- ja käsitöiden opettajana hän siirtyi 1.5.42

Alli Suominen.

Kaarlo Virtanen.

Johan Valtonen.

Högforsin Tehtaan palvelukseen sosiaaliosastolle. Hän on jo tähän mennessä suorittanut ansiokkaan päivätyön högforsilaisten hyväksi.

Työnjohtaja Kaarlo Virtanen maatalousosastolta 26.1.55. Hän on syntynyt Karjalohjalla. Työkenneltyään ensin kotitalossaan hän tuli 1.11.1929 Högforsin Tehtaan omistamaan Vanjärven kartanoon työhön. Oltuaan sitten tehtaan Salmion ja Haapalan tiloilla hän siirtyi Karkin tilalle, missä nykyisin toimii tehtaan halkotarhan työnjohtajana.

Siivooja Anni Lehtonen liesiosastolta 31.1.55. Hän on syntynyt Nummella ja tuli 6.9.1948 siivoojaksi liesiosastolle.

Trukkien huoltaja Johan Valtonen korjaamosta 6.2.55. Hän on syntynyt Pusulassa. Tehtaan korjaamoon hän tuli työhön 6.11.1928. Nykyisin hän huoltaa tehtaan sähkö- ja moottoritrukkia.

Kaavaaja Väinö Hasselman valimosta 10.2.55. Hän on syntynyt Somerolla. Tehtaalle hän tuli 10.5.1926 valimoon, jossa edelleenkin toimii kaavaajana.

Siivooja Helmi Nieminen puhdistamosta 22.2.55. Hän on syntynyt Somerolla. 24.10.1949 hän tuli siivoojaksi puhdistamoon.

Väinö Hasselman.

Helmi Nieminen.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli helmikuun 20 p:nä. Siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toimitukselle *tammi*kuun 15 päivään mennessä.

Muistelmia vanhasta Hallasta

Vanhan sahan ajoista kiertää Hallassa monenlaisia juttuja. Valtaosa niistä on epäilemättä täysin todenperäisiä, mutta myöntää täytyy, jos tahtoo olla asiallinen, että osittain ovat tarinat saaneet ympärilleen ajan patinoiman romanttisuuden sädekehän.

Saadaksemme tietää jotain näistä pian unholaan jäävistä asioista käännyimme ensin Jumalaniemessä eläkevuosiaan viettävän työnjohtaja Herman Hjeltin puoleen. Hän jos kukaan on varmasti oikea henkilö jutustettavaksi silloin, kun haastelun kohteena ovat alkuvuodet Hallan sahalla. Hän tuli palvelukseen v. 1897 apusahuriksi ja toimi sittemmin ennen työnjohtajaksi nimittämistään vielä sahurina ja sahanasettajana. Näin hän kertoili silloisen sahan toiminnasta:

— Siihen aikaan oli sahalla viisi raamia. Neljä oli vierekkäin ja se viides vähän niinkuin edessä, siellä nykyisen ”ylösottoputkan” vieressä. Kaikki tavara meni läpisahauksena ja vain kaikkein suurimmat koot kantattiin. Se viides raami sahasikin jatkuvasti ylisuuria tukkeja, jotka ensin oli veistettävä, jotta ne olisivat mahtuneet raamiin.

— Missä tapahtui tukkien suuruuslajittelu?

— Se toimitettiin tukkisillalla. Ei meillä siihen aikaan ollut tukkihallasta lainkaan. Puut saatiin Kyminsuusta niin pitkinä kuin ne metsässä kaadettaessa olivat olleet. Sellaisenaan ne sitten kuljettimella nostettiin sahan edessä tukkisillalle, missä ne katkaistiin ja ohjattiin raameille sahattaviksi. Kolme miestä sen katkomisen ja siirtelyn toimitti sirkkelin avulla.

— Miten sitten talvella saatiin puut kuljettimille?

— No, olihan se vähän hankalaa, mutta eipä siihen aikaan ollut niin tulenpalavaa kiirettäkään. Kasoista päästettiin tukit jälle, minne kuljetintakin oli jatkettu tarpeeksi kauas. Kolme penniä sai sahuri silloin palkkaa puulta. Mutta ei kuitenkaan jokaisesta sahaamastaan pöllistä, ei toki. Palkan arvoiseksi katsottiin vain tyvitukki.

— Mutta eikö ollut sellaisiakin sahareita, joiden raamit joutuivat sahaamaan miltei yksinomaan latvoja?

— Kyllä, mutta saivat hekin sentään palkkansa. Sahurien palkka tuli nimittäin yhdessä köntässä, joka sitten jaettiin tasan kaikkien kesken.

Näin haasteli kokenut sahan mies silloisesta tyylistä, ja häneen yhtyi myös Ole Erikson, Hallassa syntynyt norjalaisten vanhempien poika, joka lisäsi vielä:

— Kun varsinaiseen saharakennukseen ei enää mahtunut lisäraameja, sijoitettiin niitä "Raivolaa". Nämä raamit, joita yhteen aikaan taisi olla jo neljäkin, sahasivat vain latvoja. Tukkisillalta johti alas "Raivolaa" viettävä silta, jota myöten tukit vieritettiin raameille johtavan kuljettimen äärelle. Muuten tapahtui sahaus täysin samalla tavalla kuin sahasakin.

Koska olimme kuulleet, että näihin aikoihin vielä suuri osa nykyistä Hallaa kuului meren valtakuntaan, kysäisimme Erikseniltä, miten esimerkiksi nykyisen telakan rannasta pääsi kulkemaan Seuratolalle.

— Niin, se tie kulki sahan rasamentin alta vanhan korjauspajan tienoille ja siitä edelleen Seuratolalle. Kertovat muuten joidenkin viikareiden silloin tällöin talviseen aikaan tehneen juuri niillä paikoin kotkalaisille "issikoille" sellaisen tempun, että pimeässä hyppäsivät reestä pois ja jättivät maksun suorittamatta. Eihän se ollut kauniisti tehty, mutta niin vain kerrotaan tapahtuneen.

Kun kerran oli tullut puheeksi nuo ennen veden vallassa olleet alueet, kyselimme edelleen:

— Tehän kai muistatte myös, millaiselta näytti seutu Sunilan maatilän ympäristössä?

— Vettähän se nykyisen Sunilan maantien Karhulan puoleinen osa oli. Niin syvääkin, että peruna-jaalatkin ajoivat siihen Sunilan sahalle johtavan tien maantierummun kohdalle. Soutuveneellä taas pääsi vielä hyvän matkaa Metsäkulman tien toiselle puolelle, sinne, missä ne maatilan pellot nykyisin ovat.

Sellaista se oli silloin, mutta "niin muuttuu maailma". Miltähän kulkijasta nyt tuntuisi, jos näkisi tämän maiseman sellaisena kuin se oli noin puoli vuosisataa sitten.

Samalla Jumalniemen matkallamme tapasimme oikein kantajumalniemisen, Uno Bruce'n. Hänellä oli muistissaan perimätieto, joka selventää parin täkäläisille tutun paikan nimen synnyn:

— Tämä Jumalniemi oli ennen vanhaan nimeltään Katajaniemi. Niin on ainakin vaimoni isävainaja selittänyt. Nimi Jumalniemi vakiintui kuitenkin vähitellen sisämaasta, Elimäeltä ja Sippolasta saakka merelle kalaan lähteneiden kalastajien toimesta. He nimittäin lähtivät merelle aina tältä niemeltä ja tänne taas palasivat. Ennen lähtöään he pitivät täällä jumalanpalveluksen rukoillen hyvää kalaonnea ja turvallista matkaa. Palattuaan he taas pitivät kiitosjumalanpalveluksen. Perävarppi on toinen nimi, jonka synnystä olen kuullut tarinan. Siellä oli hyvät nuotta-apajat. Nuotantäijät ristivät sittemmin tämän paikan nuottansa perävarpin mukaan.

Perävarpin pitkistä punaisesta talorivistä löydämme rouva Olga Marttisen asunnon. Koska tiesimme hänet ahkeraksi kynäilijäksi, joka on saanut tunnustusta taidostaan kilvassa hengenheimolaisten kanssa, toivoimme hänen sanaisesta arkustaan löytävän tarinoita Hallan menneisyydestä. Emmekä tässä toivossa pettyneetkään. Itse pesunkestävänä hallalaisena, jonka isä on hankkinut perheelleen elätyksen kantajana taaplauksessa, on hänen mieleensä jäänyt monta tarinaa menneiltä ajoilta.

Karmeasta todellisuudesta ja entisajan puutteellisesta sairaanhoidosta kertovat muistot koleran raivoamisesta Hallassa. Tämä tapahtui kertojamme syntymävuonna eli vuonna 1894. Byckling-niminen mies saapui taudin saastuttamana Pietarista Hallaan taloon, jossa entinen Hillon kauppa sijaitsi, ja antoi — kuten kertojamme mainitsi — ylen lapsen kehdon luona. Siitä tämä tauti alkoi levitä pienessä saariyhdykskunnassa, joka voimattomana sai antaa sille uhrin toisensa jälkeen. Taudin kulku oli nopea. Esimerkkinä siitä vanha kansa kertoo, että Hilloska, saaren vanhan saunan lämmittäjä, sai jättää kotisaarensa kömpelösti tekaistussa arkussa esiliina vielä roikottaen kannen välistä. Hän oli monen muun tavoin pitänyt lääkärin kehoitusta keittää vesi ja maito "herrojen kotkotuksena". Niemisen Ville ja "maailman Kalle" kantoivat vainajat hevoselle, jolla he sitten veivät koleran uhrin hautausmaalle. Osa silloisesta norjalaisväestöstä muutti saaresta pois tautia pakoon. Taudin saastuttamat soudettiin Holannin pohjasta — nykyisestä sillan korvasta — yli Karhunsaaressa, jossa heitä hoiti posti-Muurin äiti pienessä punaisessa talossa. Korkea aita ympäröi taloa, vaikka ei tainnut kukaan asiatta taloon pyrkiä. Vanhan Muuriskan kohdalla toteutui kansan usko, "ettei tauti tartu eikä rutto rupea ilman luvatta Luojan", sillä hän sai seurata kotisaarensa kohtaloita vielä monet vuosikymmenet koleran käynnin jälkeen.

Mielenkiinnolla utelimme rouva Marttiselta, mitä hän tietää Aholansaaren, hallalaisten uuden kesäviettopaikan aikaisemmista vaiheista. Saari on saanut nykyisen nimensä sen ensimmäisen asukkaan Aholan mukaan, joka Amerikan-kuumeen aikana muutti valtameren taakse. Tämä Aholan talo palvelee nyt suurta yleisöä kesäisenä kahvitupana. Aholan entinen perunapello on muuttunut kauniiksi nurmikentäksi, jolla mm. Hallan vanhukset viettivät viime kesän kauneimman päivän juhlan merkeissä. Saarella on ollut toinenkin asuintalo josta kalliolla olevat rauniot kertovat. Kertojamme on tässä talossa viettänyt varhaisimman lapsuutensa. Leikkiveroista ei ollut puutetta, sillä kaksi perhettä asui samassa huoneessa. Monet ulkopuoliset väheksyivät kaunista kalliosaarta eräänlaisena Hallan Siperiana, mutta kerran sinne muuttaneet kuulemma kovasti pitivät omasta valtakunnastaan.

Perimätietojen mukaan ovat Aholansaaren kalliot ja nurmikot nähneet muutakin kuin arkista perhe-elämää. Vainoajan kirot ovat saavuttaneet tämänkin saaren. Sodan tuomat villit kasakat tekivät Huumanjoen suun asukkaitten elämän levottomaksi. Näitä pakoon olivat heliläläiset lähteneet valteilta syrjässä sijaitseville saarille. He toivoivat saavansa elää rauhassa täällä Hallan, Pyötisen ja Pitkäsaaren kalavesillä. Nuottaretkillään he olivat usein yöpyneet nykyisessä Aholansaareissa, joka kalliolineen ja pikkumetsikköineen tarjosi hyvät mahdollisuudet suojautua yön kylmyyttä ja luonnonvoimia vastaan. Yön hiljaisuudessa he olivat kuljettaneet tärkeintä omaisuuttaan saarelle ja elivät täällä yksinkertaista kalastajan elämää turvassa asutuskeskusten epävakaisuusilta. Mutta kasakat saivat vihiä piilopaikasta. Villi

Aleksanteri Anttila.

Karl Jansson.

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS

Eläkeläinen Aleksanteri Anttila 31.1.55. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1911 sahalle ja siirtyi v. 1936 rakennusosastolle. Eläkkeelle hän jäi v. 1953.

60-VUOTIAITA

Puhdistaja Aleksanteri Tarkiainen 20.1.55. Hän on syntynyt Pieksämäellä. V. 1926 hän tuli työhön tukkiosastolle ja siirtyi v. 1943 ulkotyöosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

Levyseppä Sulo Halme 24.1.55. Hän on syntynyt Savonlinnassa. V. 1922 hän tuli Hallan selluloosatehtaalte, mistä v. 1940 siirtyi telakan pajaan ja työskentelee siellä edelleenkin.

Maalari Karl Jansson 26.1.55. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1909 Hallan sahalle, mistä seuraavana vuonna siirtyi maalariksi rakennusosastolle ollen tässä toimessa edelleenkin.

Eläkeläinen Johan Edvard Halme 3.2.55. Hän on syntynyt Kymissä. Ensimmäisen kerran hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1918. Muutaman poissaolovuoden jälkeen hän palasi takaisin jalostustehtaalte, mistä v. 1950 siirtyi ulkotyöosastolla vartijaksi. Eläkkeelle hän jäi v. 1952.

kasakkapartio ratsasti Sunilan kivikkoisia polkuja ja Popinniemen hyllyviä soita Suulisniemen rannoille. Saaren asukkaat olivat iltapuhteella panneet kala-keiton tulelle ja nuotion kajastus näkyi pimeässä illassa mantereelle näyttäen kasakoille suunnan. Uiden hevoset veivät villiintyneet ratsastajat kalliosaarelle. Sinä iltana kohtasi kalalta palaavia nuottamiehiä kaamea näky. Kaikki saaren 80 pakolaista oli surmattu yhtä vanhusta lukuun ottamatta, joka pelästyksissään oli pyörtnyt oksien suojaamaan kiven koloon ja siten säilynyt verilöylyltä.

Näin kertoo tarina, jonka monien väittämän mukaan pitäisi olla tosi.

Tarinointiaan menneistä ajoista tulevat vanhuksemme varmaankin jatkamaan, joten palaamme asiaan tuonnempana uudelleen.

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Vuosi alkaa olla viimeisillään. Parhailaan valmistaudutaan kovalla touhulla ja tohinalla joulun viettoon, ja kun sitten on joulun yltäkylläisyydestä nautittu, ollaan sellaisessa leppoisassa mielenvireessä, että tehdään jälleen hyviä päätöksiä tulevan vuoden matkaeväiksi.

Siispä puhumme mekin parista asiasta, joissa kaivattaisiin tuollaista hyvän päätöksen tekoa. Syntisten joukko ei tällä kertaa ole suuren suuri, mutta jäljet sitä murheellisemmat. Parannusta tarvitaan ja kiipeästi.

Muutama vuosi sitten kesän tehdessä tulooan ilmestyi Kuusankoskelle puistomaisten aukoiden laiduille, teiden varsille ja näköalapaikoille useita kymmeniä jyrkätekoisia ja iloisen värisiksi maalattuja penkkejä. Yhtiö tahtoi tällä tavoin lisätä paikkakunnan viihtyisyyttä. Ahkeraan ovatkin kaikenikäiset kansalaiset viivähtäneet näillä penkeillä, kuka väsyneitä jalkojaan lepuutellen, kuka lehteään lukien tai muuten vain kesäisestä säästä nauttien.

Mutta tällä kuusaalaisella penkkikulttuurilla on toisenlaisiakin ilmenemismuotoja. Yön hiljaisina hetkinä ja varsinkin öiden alkaessa syksyä kohti pimetä joutuvat penkit vandaalimaisen käsittelyn kohteiksi. Niitä siirrellään paikasta toiseen, kaadetaan kumoon, kasinojat kiskotaan irralleen ja onpa saatu todeta sellainenkin voimannäyte, että lujatekoinen penkki on hajoitettu palasiksi. Tällainen urotyö on tehty Aronpellon leikkikentällä. Väkevin ottein oli käyty käsiksi penkkiin, hajoitettu se liitoksistaan ja varmemmaksi vakuudeksi heitetty palaset vanhan virkamiestalon aidan sisäpuolelle. Voima se on joka jyllää, ja on siinä joutunut myllerrykseen järkiparkakin, kun on tällaista teettänyt.

Kun syksyn tullen penkit korjataan talvisäilöön, ovat monet niistä tällaisen kovakouraisen käsittelyn takia huonossa kunnossa ja korjauksen tarpeessa. Tätä toteamusta ei onneksi tarvitse kohdistaa Voikkaalalle, jossa penkkikulttuuri penkkien kunnosta päätellen on korkeammalla kannalla kuin täällä kirkonkylässä. Mutta eräissä muissa pahanteon kilpailulajeissa voikkaalaiset eivät kylläkään jää jälkeen. Esimerkiksi uimaloiden ikkunoiden särkemisessä. Vuodesta toiseen pidetään nimittäin huolta siitä, että talven tuulet ja tuiskut saavat vapaasti tuulettaa uimaloitamme. Tästä surkeudesta on koetettu välttää asettamalla ikkunoiden suojaksi luukut, mutta tällöin ovat hävityksen kohteiksi joutuneet sekä luukut että ikkunat.

Ketkä sitten lienevät näitä penkki- ja ikkunasankareita? Osa tekosista on varmaan luettava pahan-tapaisten poikaviikarien tilille, mutta vankkatekoisten penkkien hajoittaminen viittaa siihen, että miehistä voimaakin on ollut mukana näitä ilkitöitä suorittamassa. Parannusta siis tarvitaan. Tärkeintä on hyvien käytöstapojen teroittaminen nuorten mieliin. Nuoret kaipaavat tietenkin toimintaa, mutta heidät on ohjattava hyvien harrastusten pariin, ja niitä on nykyisin tarjolla muodossa jos toisessakin.

*

Päästyämme saarnaamisen makuun emme malta olla koskettelematta vielä muuatta seikkaa, jossa parannuksen teko ei olisi pahitteeksi.

Viime numerossamme kerroimme tehdasseudun maisemanhoidosta ja koetimme tuoda esiin niitä näkökohtia ja toimenpiteitä, joita maisemanhoidolta edellytetään, kun on kysymys korkeasta kulttuuritasosta. Kohdistimme huomion ennen kaikkea uusille asutusalueille, joilla luonto ja ihmiskäsi joutuvat vastakkain. Jos tällöin ei ymmärretä ottaa huomioon maisemanhoidollisia näkökohtia, saatetaan tehdä virheitä, joita ei vuosikymmeniin voida korjata.

Mutta meidän on osattava vaalia luontoa kaikkialla. Kuinka usein kohdellaan esimerkiksi kasvavia puita kuin ne olisivat ihmisten vihollisia. Niihin hakataan nauvoja, tuohta kiskotaan ja kaarnaa irroitetaan, oksia katkotaan. Kauniista luonnon luomasta tehdään raajarikko, muotopuoli arpinaama, joka kituu ja surkastuu. Se ei ilahduta ketään.

Usein tällainen kovakourainen elävän luonnon kohtelu on ajattelemattomuutta. Mitäpä yhdestä puusta! Metsä on niitä täynnä ja uusia kasvaa tilalle. Ja onhan niitä onneksi meillä. Suuri kiitos siitä, että meidän maatomme ja kansaamme on metsällä siunattu. Mutta kuvastukoon tuo kiitoksemme myös suhtautumisessamme puihin. Muista siis: Älä vahingoita kasvavia puita! Oppikaamme pitämään luontoa ystävänä ja suojelemaan ja varjelemaan sitä.

*

Kymintehtaan puolella klubin portin tienoo on vuosikymmenien kuluessa muodostunut eräänlaiseksi keskuspaikaksi. Kun Kymintehdasta alettiin rakentaa, oli ensimmäisenä työnä tien tekeminen tehdasalueelta Kolarinmäelle ja siitä edelleen Ruotsulan ikivanhalle maantielle. Tämä tie, josta muodostui tehtaan valtavylyä, kulki juuri klubin portin kautta. Sitä myöten rahdattiin tehtaan tuotteet, kuljetettiin tehtaan tarvitsemat koneet ja monenlaiset tarvikkeet, ja sitä myöten saapui tänne litviikkipäivinä maalaisia tavaroitaan kaupalle.

Tehtaan kasvaessa ja olojen kehittyessä alkoi tälle kohtaa nousta julkisia rakennuksiakin. Rakennettiin kauppatalo, kansakoulu ja pääkonttori. Myöhemmässä vaiheessa kohosi paikalle vielä toinenkin koulu, ns. Iso koulu, ja uusi kauppatalo vanhan joutuessa virkamiesklubiksi. Läheisyydessä sijaitsi myös kuulu Rokkala, jota käytettiin alkuaikoina juhlien viettopaikana ja moniin muihin tarkoituksiin. Alkäämme myöskään unohtako, että aivan portin läheisyydessä sijaitsi huvipuisto, "Esplanaadi", johon tehtaan väki kokoontui juhannusaattoon juhlimaan.

Tällainen keskittyminen kehitti puolestaan tieverkostoa. Rameikkoon syntyi vähitellen Kinnaslinja ja sen vuoren puoleiselle sivulle uusia asumuksia. Lähitöltä löysi postikin paikkansa, ja vihdoinkin viimein klubin portista tuli matkustajajunan päätepaikka.

Kaikki on kuitenkin katoavaista. Ei kulje enää "motti" Tehtaan portille. Posti on pakannut postisäkinsä ja matkannut toisille kulmakunnille. Koulu on kiivennyt korkealle vuorelle uljaaseen koululinnaansa. Entisestä pääkonttorista on jäljellä vain vähäinen tynkä. Ja nyt on hävinnyt koko klubin portti. Tehdasalue on kahmaissut aitansa sisäpuolelle Tehtaan Kerhon ja spriitehtaan sekä niiden välisen tien. Uusi tie on amerikkalaiseen malliin puhkaissut Niinivaaran koulun keskeltä kahtia. Kulkijat ovat kuin pyörällä päästään joutuessaan nokittain tehdasalueen aidan kanssa yrittäessään kulkea entisiä reittejä. Ja aina kun pitää tottumuksestaan poiketa, niin tuskaillaan ja napistaan. Sillä tottumushan on toinen luonto, kuten sanotaan.

Nyt mennään sitten tehdasalueelle uudesta portista ja uutta tietä pitkin. Olemme kulkenut tätä uutta valtavylyä muutaman kerran ja melkein päähäkeltynyt. Olemme kokenut aivan kuin uuden tehdaselämyksen. Kulkiessamme tätä tietä pitkin joudumme aivan kuin uudelta puolelta näkemään tehtaan. Tehdasalueelle päin tultaessa on ensinnä vastassa korkea spriitehdas säiliöineen, ja portista sisään päästyämme havaitsemme olevamme kuin polttopisteessä: oikealla korkea lastusäiliö ja sen vieressä entinen maneesi sekä kuorimo, vasemmalla kiisutehdas, happosäiliöt ja -torni sekä jättiläismäinen selluloosatehdas. Kaikki tämä on näyttävinään uudelta tieltä katsellen paljon suuremmalta ja juhlallisemmalta kuin ennen. Työn äänet kantautuvat korviin joka taholta. Täytyy hetkeksi oikein pysähtyä katselemaan ja kuuntelemaan. Tuntuu siltä kuin seisoisimme tehtaan kiihkeästi tykyttävän valtimon päällä. Olemme yhtä kokemusta rikkaampi.

Ja lopuksi pitkänpuoleisen juttumme päätteeksi lukijoillemme hyvän joulun ja menestyksellisen uuden vuoden toivotuksemme.

T u o m o.

